

ELŐFIZETÉS

HATÁR:

Egy évre ..... 24 havonta.
Egy hónap ..... 2 havonta.

VIDEKEN:

Egy évre ..... 24 havonta.
Egy hónap ..... 2 h. 20 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs betű sor egyszer 20 fillér,
minden követő sorért 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesülési
vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 107.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, november 23.

Mitrovica a szerbek utolsó városa.

Budapest, november 22. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Nincs újság.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok époly szívósan, amily eredménytelenül folytatták támadásukat az egész görzi hídfele ellen. Különösen elkéseredett volt a harc az Oslavia szakaszon, ahol a kipróbált dalmát landwehr, a tizenhetes számú vitéz krajnai ezred által támogatva hadállásunknak azt a részét, amely tegnapelőtt még ellenséges kézen maradt, visszafoglalta. A Podgora déli része ellen ötször támadtak az olaszok, akiknek elkéseredett előretörései azonban részint tűzünkben, részint kézigránát-harcokban összeomlottak. A doberdoi fensik szakaszán az ellenség erőfeszítései főleg a San Martinoi kerület ellen irányultak. Erős tűzérési előkészítés után itt sikerült az olaszoknak harcvonalunkba behatolniuk, éjjeli ellentámadással azonban az elveszett hadállást egy csekély kiszögélő árok rész kivételével ismét visszaszereztük. A görzi hídfelel északra, Zagorától délre gyengébb ellenséges haderő átkelt az Isonzon, de estére a tolyó balpartját ezektől az olaszoktól ismét megtisztítottuk. A tiroli arcvonalon az ellenség legutóbbi időben különösen a Col di Lana ellen intézi támadásait, bizonyára azért, hogy igazolja a területen elért sikereiről szóló számos híradását. Az olasz nehéz tűzérési tüzérsége itt tegnap hevesebb volt, mint valaha. A hegycsucs ellen intézett három támadást visszavertünk.

Délkeleti hadszíntér:

A Cajnice területen harcoló os. és kir. csapatok kiverték a montenegrókat a Goles hegy északi lejtőjén elfoglalt állásaikból. Goresztetől keletre is folynak ütközetek. Nova-Varos felől egy osztrák magyar csoport Prijepoljéhez közeledik. Novibazárban Kövess tábornok hadserege ötven mozsarat, nyolc tábortárgyat, négy millió puskatöltényt és sok hadiszert zsákmányolt. A várostól keletre megmaradt ellenséget a német csapatok elűzték, akiknek kezében az ellenség háromszáz hadifoglyot hagyott hátra. Az Ibar völgyében előnyomuló osztrák-magyar hadoszlop tegnap a nap folyamán Mitrovicától husz kilométernyire északi irányban rohammal elfoglalta a szerbeknek egymás mögött levő három állását, a sötétség beálltával rajtütéssel még egy negyedik hadállást is birtokába vett, miközben kétszáz szerbet elfogott és hat ágyut, négy géppuskát, egy löszeroszlopot és számos lovat zsákmányolt. Gauwitz tábornok hadserege a Prepoljac nyereg-től délre vívott sikeres harcokban egyezernyolcszáz szerbet elfogott. Prisztinától keletre és délkeletre az első bolgár hadsereg támadása a szerbek legszívósabb ellenállásával szemben is napról-napra tért nyer. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A novibazári zsákmány.

Berlin, november 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Lényeges esemény nem történt. Az ellenséges tüzérség a Champagneban, a Maas és Mosel között és Lunevilletől keletre élénk tevékenységet fejtett ki.

Keleti hadszíntér:

Az oroszok gyenge előretörését az illuxti temető felé Dünaburgtól északnyugatra visszautasítottuk. Egyébként a helyzet változatlan.

Balkán hadszíntér:

Socanicánál, az Ibar völgyében szerb utóvédkeket visszaverttünk. Podujevo mindkét oldalán kikényszerítettük a kijutást a Cab-völgyébe. Tegnap több mint kétezerharminczáz szerbet elfogtunk, hat ágyut, négy gépfegyvert és nagymennyiségű hadiszert zsákmányoltunk. A Novibazári arsenálban ötven nagy mozsár és nyolc régebbi gyártású ágyu jutott kezünkre. **Legfőbb hadvezetőség.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett-éjjel 2 órakor.

Szófia. A félhivatalos Echo de Bulgarie meleg szavakkal méltatja Ausztria-Magyarország és Németország lakosságának áldozatkészségét, amellyel egymással versenyezve igyekeznek Bulgáriának segíteni, egészségügyi szolgálatának hiányát kiegészíteni.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Ackermann svéd ezredes Tirolból a következő táviratot intézte a sajtóhadiszállásra: November 22-én személyesen megállapítottam, hogy a Col di Lana osztrák-magyar csapatok birtokában van. Az olaszok ma bombázták Ackermann.

London. A Timesnek jelentik Athénből: A szövetségesek hajói az Aegaei tengeren és a Földközi tengeren minden görög hajót szigorúan ellenőriznek, átvizsgálják.

London. Keller Martin amerikai szobor és az Athanas görög gőzös aknára futottak. Az erősen megromló hajókat a Themzében szállították. Sauguel norvég gőzös csütörtökön elsüllyedt. Legénységét megmentették.

London. A Times párisi levelezőjének értesülése szerint már Olaszország is kinevezett egy kiküldöttet a közös haditanácsba.

Athén. Tegnap délután, miután Skudisz miniszterelnök tavozott Kitchener-től, az utóbbi angol követsegen két óra hosszat tartó megbeszélést folytatott Dusmanis tábornokkal, Metapsa ezredessel, a görög hadsereg első és második vezérkari főnökeivel. Politikai körökben a megbeszélésnek, amelyben a Kitchener kíséretéhez tartozó magasabb rangú angol tisztek is résztvettek, nagy jelentőséget tulajdonítanak. Az Embros azt bizonyítja, hogy a király és a kormány tegnap Kitchener-t formánsan biztosították arról, hogy Görögország semmiesetre sem nyúl ellenséges rendszabályokhoz a nemzetközi szövetség tagjaival szemben. A jelenlegi nézetkülönbségeket bekezesen tárgyal megoldani. Az Embros hozzátűzi ehhez, hogy azok, akiknek tegnap alkalmuk volt Kitchenerhez, annak a királynai és a miniszterelnöknél tett látogatásai után közeledni, azt a benyomást szereztek, hogy a függő kérdések most sokat veszítettek élességükből.

London. A Daily Chronicle jelenté Athénből: A szerbek feladták Mitrovicát a Dibra irányába vonulnak vissza. A szerb kormány valószínűleg Albániába menekül.

Korai még a béke.

(A francia szocialistáknak nem kell béke. — Hollandia nem közvetít.)

Zürichi tudósítás

Zürich, november 22.

Párisból jelentik: A semleges országokban ismételtelen telmerült békesajánlatok sáket főlekre találunk Franciaországban. Annál kevésbé hajlanak a franciák a békére, mert abban a hitben élnek, hogy a németek, akik különböző nagy frontokra osztották el haderejüket, végre is ki fognak merülni. Ugy látszik, azok vannak többségben, akik így gondolkoznak, azonban elegendő akadnak olyanok is, akik abban a körülményben, hogy a németek egyformán erősek Navonban, Viinában és hoinap talán Konstantinápolyban, éppenséggel nem tudják fölfedezni a germán erők gyönetlenségét. Ezt vallja Clemenceau is a lapjában.

Érdekes, hogy a hivatalos francia szocialista párt milyen állást foglalt el azzal a nemzetközi szocialista konferenciával szemben, amelyet nemrég tartottak a svájci Zimmerwaldban. A franciák közül Murrheim szindikalista és Bourderon szocialista, szintén résztvett a konferencián, amely tudvalevőleg olyan határozatot hozott, hogy kívánatos a béke gyors megkötése, még pedig olyan alapon, hogy egyik hadviselő fél se ragasszódik a területi hódításokhoz. A francia szocialistapárt állandó választmánya, amelybe a többi közt Renaudel, Guesde, Vaillant, Comper-Morel, Hervé tartoznak, a minap manifestumot bocsátott ki, amely elveti a zimmerwaldi határozatot, sőt ellene nyilatkozik minden ilyen konferenciának. A manifestum kijelenti, hogy tartós béke csak a négyesszövetség győzelme és a militarista Németország leverése után képzelhető.

Az orosz nép békét, vagy győzelmet kíván.

Osernovic, november 22. A „Kievskaja Mya” legújabb számában a következő tudósítást közli az orosz határról: Az orosz diplomácia ügytelensége az oka annak, hogy a germanizmus és a gyöngének hit Ausztria feltehetőleg a határról előnyomult egyrészt Dünaburg, másrészt Baidad felé, ugyanakkor, amikor mi még mindig csak teóriákat állítunk fel. Az orosz nép vagy békét követel, vagy pedig a germán vezedelem elfojtását. A nevezett lap leírja azt a nagy nyomorúságot, amelyben a kitért területokről elmenekült lakosság szenved, ami már maga felér egy veszített csatával. Megemlíti még, hogy Besszarabiába erős csapatokat, valamint egészen öreg és egészen fiatal gyalogos leányokat koncentráltak. Ennek a hadseregnek Keller és Ivanov tábornokok a parancsnokai. A tiszték még mindig nem tudják, hogy mi a rendeltetésük a Besszarabiában összehívott hadseregnek.

Hollandia nem közvetít békét.

Bern, november 22. Hágából táviratozzák, hogy a kormány elnöke kijelentette a kamarában, hogy elismeri, hogy a háború befejezésének kiszámíthatatlan fontossága van Németalföldre, de ez nem lehet ok arra, hogy Hollandia följajánlja a béke érdekében közbenjárását. Mint semleges ország mindig kész támogatni olyan komoly akciót, mely a háború be-

fejezését akarja szüntetni, de nem hiszi, hogy bármely békepróbálkozás sikerrel járhat, ha csak egy vagy két háborús féllel kísérik azt meg. A béke helyreállításnak vágya nem ragdítja a kormányt elsieltett lépésekre, mert ezzel csak kompromittálja az ország helyzetét és békés szándékait.

Elvesztette a város a fapert.

(Az aradi törvényszék a késedelmes városi adminisztrációról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 22.

Ez év elején Arad városa árlejtést írt ki 1915—16. évi tűzifeszükségletének fedezésére. Az árlejtés ez év május harmadikán járt le s akkor bontotta fel a városi gazdasági szék a beérkezett ajánlatot: az egyiket a Békéscsabai Aruforgalmi Részvénytársaság tette, a másikat Fränk S. József aradi fakereskedő. A gazdasági szék bejelentette az árlejtés eredményét a tanácsnak, amely viszont a városi közgyűléstől felhatalmazást kért, hogy az ügy sürgősségére való tekintettel az ajánlatok sorsa felett dönthessen. A közgyűlés a felhatalmazást megadta, a tanács pedig május 29-én levélben a Békéscsabai Aruforgalmi Részvénytársaságot szólította fel. A tanács határozatában — s egyúttal a levélben — az is meg volt említve, hogy miután Fränk S. József időközben katonai szolgálatának teljesítésére vonult be, ajánlata alól feloldotta, egyúttal azonban ajánlatfőtelre szólította fel az Arad-Csánádi Egyesült Vasutakat.

Még mielőtt azonban ez a határozat a Békéscsabai Részvénytársaságra jutott volna, a részvénytársaság — miután a tanács határozata később — felszólította a várost, hogy ajánlata felett három nap alatt döntsön, mert különben attól eláll. Miután a csabai részvénytársaság a város május 29-i határozatát megkapta, június 9-én azt a választ adta, hogy a próbawaggonokat nem szállítja, ellenben miután a város az ő ajánlata felett nem határozott, sőt az Acsev-et ajánlatfőtelre szólította fel, ajánlatától eláll s hétézer korona bánatpénzét visszaköveteli.

Időközben azonban a város megkapta a Békéscsabai cég június 8-i levelét, amelyben három nap alatti határozathozatalra szólították fel s június 7-én — a két levél szóval keresztetve egymást — oly értelmű határozatot hozott, hogy a Békéscsabai ajánlatát elfogadja és felhívja a céget, hogy a szerződés megkötése végett a tiszti ügyésznél jelentkezzék. Ezt a határozatot június 13-án vette kézhez és nyomban azt válaszolta, hogy ragasszódik előbbi állásponthoz, ajánlatát visszavonja s bánatpénzét kéri vissza. A város erre a Potocky uradalomnál rendelte meg a fát, arról értesítette a Békéscsabait, azzal, hogy a vételár közti különbözötért őt teszi felelőssé. A vételárkülönbség a városi tiszti ügyesség számítása szerint 38 000 koronát tett ki.

A Békéscsabai Aruforgalmi Részvénytársaság pert tett folyamathoz a város ellen a hétézer korona bánatpénz kiadása s annak megállapítása iránt, hogy a szerződés közte és a város közt nem jött létre. A város a kereset elutasítását kérte s fentartotta jogát, hogy 38 000 korona különbözöt iránti igényét külön perben érvényesítse.

Az érdekes jogi természetű perben ma volt a tárgyalás az aradi törvényszék előtt,

még pedig az új perrendtartás értelmében szabályosan. A vita a tárgyaláson a körül folyt hogy ezen ügyben a kereskedelmi miniszter által 1907-ben kiadott közszállítási szabályrendelet határozmányai érvényesek-e, vagy sem és ha igen, megsértette-e a város ezen szabályrendelet intézkedéseit. Vita folyt továbbá a körül, hogy érvényes-e a csabai cégnek az ajánlatától való visszalépése, vagy sem.

A királyi törvényszék ítéletében a Békéscsabai Aruforgalmi Részvénytársaság keresetének helyt adott, a várost az óvadék kiadására kötelezte és 316 korona perköltség viselésében marasztalta.

Az ítélet indokolásában kimondotta a törvényszék, hogy a közszállítási szabályrendelet intézkedései e jogügyet elbírálásánál nem irányadók, mert az csupán ipari cikkekre vonatkozik, már pedig a belfüggetlen miniszter 1908-ban kimondotta, hogy a hasábkban szállítandó tűzifa nem ipari cikk. Ezenhözva kimondotta a törvényszék azt is, hogy a fentfoglalt jogviszony elbírálásánál az általános magánjogi és kereskedelmi jogszabályok az irányadók. Ezek alapján megállapította, hogy a Békéscsabai Aruforgalmi Részvénytársaság a tett ajánlatot jogosan vonta vissza, mert szabály az, hogy az ajánlatot vagy el kell fogadni, vagy vissza kell utasítani, minden módosítás azonban az ajánlat visszautasításának tekintendő. Aból, hogy a város az árlejtési feltételektől eltérőleg a felperes próbawaggon szállítására szólította fel, felperes feltételentl jogot nyert arra, hogy ajánlatától elálljon, annál is inkább, mert a város a verseny tárgyalás alapevét sérítette meg akkor, amikor az árlejtésen részt nem vett harmadik személyt, az Acsevot ajánlatfőtelre szólította fel. De megállapította a törvényszék azt is, hogy a felek között az ügylet még akkor sem jött létre létre, ha a város eljárása a fentebbi elvekbe nem illeszkedett volna. Ugyanis a felperes ajánlatában határozottan kikötötte, hogy a szállítást 1915. december végéig eszközölhesse. Ezzel szemben a tanács elfogadási határozatában a szállítási határidő 1915. július 31-ére van megállapítva, ami már magában véve is mentesíti a felperest ajánlata alól.

LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Fekereset. Az ellenzéki sajtó kiaknázza azokat a nyilatkozatokat, amelyeket Jarca szabadelvű képviselő tett állítólag azokon a tanácskozáson, amelyek nemrég Bratianu miniszterelnöknél lefolytak. Jarca most szó szerinti szövegét közli a tett nyilatkozatainak. Ezek szerint a következőket mondta:

— Nekünk jobbra is, balra is követeléseket kell támasztanunk. Egy államférfi nem veheti tekintetbe csak a tömeg érzéseit, hanem számot kell vetnie a pillanat lehetőségeivel is. Azt kell elfogadnunk, ami lehetséges. Követni fogjuk őt, akár jobbra, akár balra.

London. A Daily Telegraph közli: Phillimore angol ellentengernagyot a Fekete tengeri orosz flottához osztották be.

Athén. (Délre érkezett.) A francia követ a lapokban nyilatkozatot tesz közzé, amelyben kijelenti, hogy Görögország ez esetben, ha semlegeséget továbbra is fenntartja, számíthat az entente hatalmak jóakarására.

Német tüzértisztek üdvözlése Aradnak.

(Levél Kragujevácból. — A szerb háború győzelmesen véget ért. — Magyar-német barátság.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Néhány hét előtt, amikor még csak az előkészületek folytak annak a diadalmas offenzívának, amellyel ma végzsepernek a szövetségesek Szerbián, Aradon keresztül is egymást érték a katonavonatok, amelyekben a Mœckensen, Gallwitz és Kövess hadseregekben harcoló német katonák tiszerei áradtak le a Balkán határára. A csapatmozgásokról akkor érthető okokból nem eshetett szó: hiszen nagy diadalunknak egyik titka éppen az volt, hogy sikerült a nagy erőket észrevétlenül, az ellenség tudta nélkül összevonni a Duna és Száva mentén. Az Aradon átfutó német katonavonatok nem egyszer órákat is töltöttek el a pályaudvaron és utasaik ilyenkor betekintettek a városba, ahol mindenki szeretettel nézte a német tiszteket és legényeket.

Egyik ilyen délutáni katonavonat késő éjszaka futott be az aradi pályaudvarra. Német tüzérséget vitt, sokból valókat, akik később olyan diadalmasan törték át a sávközvetével a szerbek védelmi állásait a Dunán át. A német tüzérek vonatáról négy tiszt beszállt a városba és az első fényesen kivillagított kávéházba benyitott. Bort hozattak és a márványasztal mellől hallgatták a cigányt. A kávéházban vidám élet volt, civilek is, egy-nyolhárk is az asztalok körül. A szövetséges tiszteket megnézték, aztán nem sokat tórtódtak velük és egy mulató kedvű társaság bizony még a cigányzenét is teljesen megához kötötte le. A kávéház egyik tórsasztalánál úgy érezték, hogy valamiképpen több melegség, több barátság illenék a német tisztek iránt. Egy katonára, egy mérnökre, egy orvosra és egy újságíróra állt az asztalnál. Összeszegtak és a társaság egyik tagja: Röder Henrik harminchármas főhadnagy a németek asztalához lépett és katonas udvariasággal meginvitálta őket körükbe. A németek: csupa kedves, művelt, intelligens fiú: tartalékos tüzértisztek meglopódva és kellemesen érinve fogadták a meghívást és amikor késő éjjel, hajnalba szállva az aradi vendéglátók a pályaudvar előtt elbucszáltak a tisztektől, a német fiúk kedves emlékekkel indultak tovább a szerb harotér felé. Az aradi vendégszeretet, egy barátságosan átdiskurált éjszaka, néhány pohár magyar pengő emlékével.

— A mi negyvenketteseinknek nem állhat ellen semmi sem — mondták bucsuzásnál, amikor a szerb partok alkalmas védelmi berendezkedéseiről esett szó.

A németeknek csakugyan nem is állhatott ellen semmi sem. Ma már régen Szerbia szívében járnak a németek, de annak, hogy Aradról még itt sem feledkeztek meg, bizonyossága az a levél, amely a napokban érkezett Aradra. A német tisztek egyike valami apró tárgyat az aradi kávéházban felejtett, amelyet azután Aradról a württembergi Heilbronnban élő szülelhez juttatott el a társaság nevében Pivny Aladár kiz. mérnök. A figyelmeztetésről értesült a német tiszt: Desecker Gusztáv tüzérhadnagy és Kragujevácból a következő érdekes levelet írta Pivnynek:

— Nagyon meglepett, amikor édesanyjától ma megkaptam szíves sorait. Öszintén köszönöm szokat és figyelemességét. Mondhatom, hogy soha sem felejtjük el azt az „aradi estét”. Ha én tudnám, hogy mennyi tenni valóm,

munkám volt azóta, amióta Dettán a vonatból kiszálltunk, bizonyára megérti, hogy miért nem írtam már előbbi ígéretem szerint. Októberben Szi-János és Alibunár vidékén falusi szekerekből, lovakból, civilkocsisokból szállító kolonnát kellett szerveznem, amelyet én vezetek és amely est a címet viseli: „J.(F.)H.-Munitions Kolonne Desecker”. Nem kis munka volt ez, de segített Aradon is velem volt társam: Betzler főtüztmeister, akit hossám osztottak be. Kevés váránál még október végén átmentünk a Duna hadihídján, de előbb még megkóstoltuk Szemendriánál Péternek, a „csibéskirálynak” szőlőjét. November ötödike óta Kragujevácból vagyunk. A szerbekkel ugyasóván teljesen elkészültünk. A győzelemben mindnyájan részesekek vagyunk. Eljelen nappal törtéttünk mi is előre a gyakorlatos utakon és bizony így nem jutott időm a levélírásra. Ma este azonban Desztirovec mellett biwakozunk és itt órára és kedves barátokra emlékszem vissza, az Aradon kitűnően eltöltött órákra. Nem sok időbe telik: és mi ismét Aradon mehetünk keresztül és akkor talán több időt tölthetünk magyar barátaink körében. Sokat tudnák mesélni a szerb harotérről! Ezidő szerint egy szerb „Lause-Bude” lakója vagyok és háromlábú asztalom írom soraimat.

Betzler Károly főtüztmeister is írt néhány sort parancsnoka levelében:

— Az oly kellemesen eltelt aradi est óta — írja — sok és nagy dolog történt. Rendkívüli feladatok vártak ránk és sikerrel elvégeztük azokat. Végeznünk kellett ezzel a gaz Szerbiával. Nos: ez már meg is történt. A háború valószínűleg közelebb jár a befejezéshez, mint általában hiszik. Történjen azonban bármi: aradi barátainkat nem felejtjük el és bizást hisszük, hogy még békés poharat is üritünk velük együtt a szép Aradon, ahová szíves örömet térünk vissza.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: „Warenné mestersége” újdonság, előszőr.

Szerda: „Warenné mestersége”.

Csütörtök: „Legénybucsu” szenzációs operett újdonság, előszőr.

Péntek: „Legénybucsu”.

Szombat: „Legénybucsu”.

* A színház hírel. A „Legénybucsu” szenzációs operette újdonság, mely Bécsben „Rund um die Liebe” címen egymásután 300 előadást ért el, csütörtökön kerül előszőr színre az aradi színházban. A pompás operett teljesen készen várja a bemutató napot és az összes szereplők a legnagyobb ambícióval készülnek a bemutatóra. Rendkívül mulattató szöveg, elsőrangú zene és művészi hangszereles jellemzik a „Legénybucsu”-t és tekintettel az előre látható óriási sikerre, a „Legénybucsu” sorozatos előadásai kettős szereposztásban fog színpadkerülni, főszereplők Váradi Margit, Horváth Mlól, Járás Bőske, Barics, Járás S. felváltva vesznek részt az előadásokban, míg Győző és Polgár megtartják szerepeiket. „Warenné mestersége” Show Bernard hatásos színmű újdonságának ma van a bemutató előadása, az újdonságot Oholnoky Viktor fordította magyarra.

* Az Arany János-ciklus bevezető előadását pénteken tarja meg az Apolló-színház a „Tetemrehívás” bemutatásával. A magyar irodalmi arab főszerepét Berkó Lily játssza. 3

A Weitzer János vaggongyár közgyűlése.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 23.

Magyarország egyik legnagyobb iparvállalata, az aradi Weitzer-féle vaggongyár, tegnap délelőtt tíz órakor tartotta huszonharmadik rendezévi közgyűlését az Ácsév. palota tanács-termében. A részvénytársaság az elmúlt háborús évben is kitűnő eredménnyel működött és mérlegét nagyszerű sikerrel zárta le, mely leveles sorban Herzel Bernát kereskedelmi igazgató, vezedek óta ismert és szakkörökben legmelegebb méltánylásra talált kiváló képességeinek és tevékenységének volt köszönhető. A legmelegebb elismerés illeti meg mellette Hoffmann Adolf műszaki igazgatót, akinek vezetése, széles átkörrel párosult nagy szakmúása ezt az európai hírt iparfeletet a háború nehéz viszonyai közt is a fejlődés útján viszik sikerrel sikerre.

A közgyűlésen Fábry Sándor dr. elnököt. A megjelent részvényesek üdvözlése után megállapította, hogy a közgyűlést szabályszerűen hívták össze, majd a jegyzőkönyv vezetésére Kell Lipót dr.-t és annak hitelesítésére Lusztig Armin és Stauber Józsefet kérte fel. Megállapította azt is, hogy a közgyűlésen tizenegy részvényes jelent meg 2372 szavazati jog birtoklásával.

Ezután Martzy Béla gyári főtiszviselő felolvasta az igazgatósági jelentést, mely a társaság múlt évi üzleti évről röviden a következőkben számol be:

Vagyonokban nagymérvű megrendelések ugyasintén a hadvezetőség részéről katonai szükségleti cikkek szállítására különböző megbízások érkeztek be — mondja a jelentés. — Utóbbiak gyártását a rövid szállítási határidők miatt forszírozottan kellett végrehajtani. Általában azonban nem érthetünk el olyan forgalmat, mely a jelentékeny megrendelésekkel arányban állana. Az összes nyers- és üzemanyagok rendkívüli megdrágulása lényegesen felemelte gyártmányaink előállításai költségeit, anélkül, hogy lehetséges lett volna azobért megfelelő magasabb árakat elérni. A háború folytán ránk narult szociális kötelességeinknek továbbra is igyekeztünk eleget tenni, amennyiben a hadsegélyezés különböző céljaira, továbbá hadbavonult tisztviselőink és munkásaink családjai segélyezésére, valamint drágasági pótlékokra tekintélyes összegeket bazoáltunk el. A magyar hadikölcsön első két kibocsátásán 500.000 korona összeggel vettünk részt, míg a folytatásban levő harmadik kibocsátásán magyar hadikölcsön kötvényekből ugyasosak 250.000 K jegyzünk. Gyárunk további fejlesztéséről a te-folyt üzletében új gépek és te-epitvények beszerzése által gondoskodtunk. Továbbá még megjegyezni bátorokodunk, hogy az új üzem-évre jelentékeny megrendelési álladástot viszünk át, mely körülmény — zavartalan új em feltételezése mellett — arra a véleményre jogosít, miszerint az 1915-16. üzletében nagyobb forgalmat fogunk elérni.

A jelentés elhangzása után a közgyűlés egyhangusan elfogadta az igazgatóság javaslát, mely szerint a 403.843 korona 84 fillér idei tiszta nyereséget, illetve a tavalyi áthozattal együtt összesen 519.237 korona 25 fillért a következőképpen osztják fel: A tartalék-alap gyarapítására 8.076,88 korona, 5 százalék osztalék kifizetésére 250.000, az igazgatóság jutalékára 29.153,89, 550 korona részvényenkinti felülosztalékra 111.000 a felügyelő bizottság díjazására 3000 koronát fordítanak és

a fennmaradó 119.000 korona 98 fillért új számlára vezeték át. Az osztalék részvényenként tízenyolc korona.

A közgyűlés az igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak egyhangúlag megadta a felmentvényt és az alapszabály szerinti szavazást megejtve, felügyelő bizottsági tagokul egyhangúlag megválasztották Walder Gyulát, Vásárhelyi Jánost, Wiesend Arturt és póttagul Pittermont Ferencet.

Végül a felügyelő bizottság jutalmát négyezer koronában állapította meg a közgyűlés, mely ezután az elnök áttetésével véget ért.

A közgyűlésen a következő részvényesek jelentek meg: Fábry Sándor dr., Herzel Bernát, Heinrich Sándor, Sármezey Endre, Kell Lipót dr., Walder Gyula, Vásárhelyi János, Stanber József, Bréda Viktor gróf, Lusztig Armin, Leopold Zsigmond.

Két millió török katona a szuezi csatorna ellen.

(Magyarország helyzete a világháboruban. — A balkáni államalakulások. — Cholnoky Jenő dr. kettős előadása a Kölcsey Egyesületben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 22.

„A kultúra alszik, de nem halott” — mondta szép költeményében *Grallertné-Martini* Hilda eszeny, amikor a kulturpalota nagytermében a Kölcsey-Egyesület novemberi közgyűlésén helyezett tavaszi szeszionját. Aki vasárnap és hétfőn délután a kulturpalotába betekintett, ellenszövegmondhatott ennek a versnek: nem, a kultúra még csak nem is alszik! Nem alszik a háboru nehéz, de diadalmos napjaiban, mert hiszen két egymásrakövetkező napon másképpen főnvi közönség tölti be a kulturpalota nagytermét: minden mászt, hogy végrehallgasson oktató, szép tudományos előadást. A Kölcsey-Egyesület második háborus szeszionját a lekedvezőbb eszben történt fel az a meenítő előadás. Az egyesület vezetősége kétszázötvenfőt meghívásra vállalkozott, amikor első szurfa helyett mindjárt két szurt adott de siker iszolta az a vállalkozást. De hiszen *Cholnoky Jenő* dr. tartotta mind a két előadást és az oly kedvelt, mindig olyan szeretettel fogadott és élvezettel hallgatott tudós geográfus, ahinél nép-szerűbben, érthetőbben, élvezetesebben tudományt nem ad elő ma nálunk senki, két olyan általános figyelmet keltő, a levaktualisabb érdeklődés gyűjtőpontjában levő témáról beszélt: aminő a balkáni kérdés és Magyarország helyzete a világháboruban. Mind a két előadás még eddig nem tapasztalt nagy érdeklődés mellett folyt le és a közönség tevezését megnyerte, tudását fejlesztette, mert *Cholnoky* sok újat és érdekeset mondott el.

Vasárnap délután az első előadásában *Cholnoky Jenő* dr. Magyarországnak a világháboruban elfoglalt helyzetét világította meg. A tökéletes ember-földrajz tudással mutatott rá azokra a körülményekre, amelyek az egyes államokat a háboruba sodorták. Franciaországot a revans eszméje vitte a küzdelembe, Oroszország a Konstantinápolyra vágyakozás évszázados álmát igyekezett megvalósítani, Anglia a veszélyes versenytársasá lett Németország ellen teremtette meg a négyes szövetséget. Csak Oroszország az áruló és hitzegő ment tisztán alacsony nyereszkezdési vágyból háboruba. A központi hatalmak felvették a küzdelemet a minden oldalról ellenük fordult ellenséggel és a háboruban — természetü, földrajzi alakulásánál fogva is nagy szerep jutott Magyarországnak. Természetes határunk: a Kárpátok vonala megtörtte az oroszok áradatát és ugyanilyen határfalon: az Isonzo menti Karsztokon vérezenek el az olaszok is. A háboru megmutatta, hogy a természetes határok jelentősége milyen nagy. Németország és Franciaország között épen azért olyan ócsa és folytonos, évszázadokra visszanyúló a harc, mert nincs jó határ.

A Ráma sem lenne jó határ, mert a folyó nem lenne elég természetes határnak, maga a német himnusz is ezt mondja, mert hiszen „Wacht”: or is kell mára Rhein mellé, Magyarország alföldi medencéjét azonban maídnem minden oldalról jó természetes határt adó hegyeknek veszik körül. Ez a kitűnő földrajzi fekvés tette erőssé és mindig megállóná hazánkat. Csak még délen kell megszerezniünk a jó természetes határt: azaz itt nem a Száva és a Duna partján kell határunknak lenni. hanem délrebbre a vízválásztó hegyekre Szerbiában. A háboruban tehát természetesen törökveszünk ennek az országunkat teljesen zárt, keek földrajzián egyesítését fezt határnak a megszerzése lehet. Nem feledkezhattunk meg arról sem, hogy szövetségünk: Németország csak erős, szilárd és továbbfejlődőre képes Magyarországot kivénhat, miután meggyőződött arról a háboruban, hogy annak a nagy központi államszövetségnek, amely maídnem Németországból, Ausztriából, Magyarországból, Bulgáriából és Törökországból alakulhat, milyen értékes tagja hazánk. Váztul még Magyarország nyugati és keleti nyugatnyugati és északi jellemvonással foglalkozott *Cholnoky* dr., ahinek előadását hatalmas tapsal köszönte meg a közönség.

Hétfőn délután ugyanaz a powpás kép: az erkélyen az aradi középiskolák sok száz növendéke, a földszint megszorított padsorokban és azok mellett szines, szép, előkelő nagy közönség. *Cholnoky Jenő* dr. ez alkalommal a balkáni félsziget földrajzi alakulását ismeretve mindenekeiütt ezekből a földrajzi ismeretekből vezette le a Balkán államok eddigi alakulásának változásait és mutatta meg az egyedül természetes lehetőségét a balkáni államalakulásoknak. Vettített képek érdekes és szép sorozatával kísértte előadásának azt a részét, amelyben a Balkán földrajzi alakulásáról szölt. Az előadás másik részében ugyanis *Cholnoky* dr. a háboru várható eseményeivel foglalkozott. Amíg első előadásában a háboru előidézőire és eddigi eseményeire világított rá, addig most folytatónak a jövőbe tekintett.

A németek célja — mondotta — kétszázötvenfőt az, hogy a háboru mozentójára, az ellenséges szövetség összefatározására: Angliára mérjenek érzékeny csapást. Ezt pedig csak úgy tehetik, ha elmeztik Anglia egyik és talán lefontosabb életerét: a szuezi csatortát. A szerbiai hadiárat, amely már maídnem az utolsó darabka szerb földet is elvette és Bulgária szövetsége biztosította a központi hatalmak utját Törökországba. A Dunán, a helyreállítható vasúton rengeteg municiót, fegyvert, ágyut tudunk vinni Törökországba és ott

két millió török katona, akiket a háboru alatt teljesen kiképezték már, várja a fegyvereket, hogy német tisztok vezetésével Szuez ellen induljon. Véres csata lesz ott: mert Anglia minden erejével védeni kész Szuez és Egyiptomot, de a győzelem ott is a miénk lesz és ez a világháboru döntő győzelme lesz.

Az érdekes és vonzó kettős előadás az Aradon sokszor ünnepeit tudós kolozsvári egyetemi tanárnak *Cholnoky Jenő* dr.-nak is eddig legszebb sikere volt!

Rehabilitált főügyész-helyettes.

(Egy telefonbeszélgetés következményei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, nov. 22.

Egy héten óta különböző kommentárkkal foglalkozva egy Aradon áthelyezéséről hírt hozott *Temesvártól* és általában a Délvidéken. A fantáziák szabadon működtek és a suttogások elénk nem akartak vérszékelykedni. Apról hozták hírvonalos írók és írókban, hogy *Milassin Kálmán* pancsovai királyi főügyészhelyettesét hancsovai főszéki helyettesévé a pancsovai királyi főügyészség élől. Hogy ennek az áthelyezésnek egyesek fantáziáján milyen eszenciós háttérst festett, nem kell kéln hangoztatni.

Tém, hogy *Milassin Kálmán* kir. főügyészhelyettesét hancsovai áthelyezése *Temesvártól* is nagy meglepetést keltett, hiszen Pancsován. Magyarország véborúban a mostani időkben rendkívül fontos hivatást töltött be. *Milassin Kálmán* nov ismerlák, ahinek nevezetű hazafiu és hivatali erényei a felsőbbbágek becsülését mindenkor bizonyított. Annál is inkább az első pillanattól kezdve tisztában állhatott mindenki eltt, hogy odizus félreállításból támadhatott az indító ok, amely miatt *Milassin Kálmán* Pancsováról áthelyezték. Most, hogy minden félreállítás elszűnt és *Milassin Kálmán* királyi főügyészhelyettesét fényesen rehabilitáltak, kötelességünk, hogy a mende-mondék möhő áthelyezését a tisztaságával csillapítsuk.

Milassin ellen az volt a vád, hogy egy hivatalos telefonbeszélgetés közben hadi eseményekről és akciókról is beszélt. A diskurzusból semmi kára sem lehetett a hadi érdekeknek, de az áthelyezés megeörtént. A vizsgálatot lefolytatják és kiderült, hogy *Milassin Kálmán* a félreállítás szűtt ítéket és tisztán áll a gyann árnyékától is. Most az igazságügy-miniszter előtetelt adott *Milassin Kálmán*nak. Felajánlotta a székesfehérvári kir. ügyészség vezetői állását. *Milassin* azonban a visszahelyezését kérte. Az igazságügy-miniszter teljesítette kérését és *Milassin Kálmán* kir. főügyészhelyettesét visszahelyezte a pancsovai kir. ügyészség élére.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautóval ányon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénz-küldenek, hogy egyidejűleg küln levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Nem lesz román koronatanács.

(Carp, Marghiloman és Maiorescu új pártja. — A román sajtó kampány títka.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest, november 22.

A romániai eseményekről soha annyi változatos hírt nem látott nyomdrafesték, mint a legutolsó két héten át. Ami talán a legérdekesebb és legtöbb kombinációra eddig alkalmat: a román koronatanács és Ferdinánd király külpolitikai beszéde a november 28-án megnyitott román parlamentben — nem felel meg a változásoknak. Bukarestből érkezett jelentések ugyan is azt hirdették, kávéházban itt beszéltek is róla, hogy a román kamara megnyitását koronatanács előzi meg.

Az ellenzéki pártok vezérei, mint Niku Filipescu és Take Jonescu és a többi, örömmel látnák ezt a koronatanácsot, melyen — ők úgy gondolták — részt vehetnek. Koronatanács azonban nem lesz, még kevésbé fog Ferdinánd király, vagy Bratianu miniszterelnök Románia külpolitikai helyzetéről a kamara megnyitása alkalmával nyilatkozni. Mert hiszen a külpolitikai helyzet olyan, mint az idő: változó.

Romániában a legnagyobb feltűnést egy új politikai pártok készülében levő alakulása kelti. Carp Péter és Maiorescu Titusz — a bolgár-szerb háború alatt miniszterelnök és a bukaresti béke létrehozója — kibékölték. Románia jövője, nagysága, erője és boldogulása Carpot és Maiorescut a közös utra vitte és ők ketten Marghiloman Sándorral, a volt külügyminiszterrel és Ferdinánd király bizalmi emberével új pártot alakítanak, amelyben helyet foglalnak az uralkodó liberális párt tagjai is. Hogy milyen óriás horderejű, milyen hatalmas jelentőségű ez az új pártalakulás, bizonyítja az, hogy egész Romániában a helyzet a középponti hatalmak irányában örvendően javult, a föderációs tüntetések lassanként elmaradnak.

A helyzet javulásának bizonyítására szolgáljanak a következő események: Niku Filipescu és az uralkodó párt között dúló sajtókampány szűnőfélben van. Filipescu, az egykori hadügyminiszter belátta, hogy nem lehet a király ellen harcot folytatni és ezt a párfordulását az Epocában tett lojális nyilatkozatával pecsételte meg. Filipescunak nehéz lehetett megírnia ezt a nyilatkozatot. Ő volt az, aki Ploiesten, egy banketten mondott beszédjében így nyilatkozott:

— A dinasztia csak Erdélyrel él meg — Erdély nélkül nem adok érte egy garast sem.

Mille Konstantin viselt dolgai ismeretesekek. Ő volt az, aki odakiáltotta a tömegnek: Agyon kell ütni a királyt! Ő mondta a keserves fiaskóval végződött konstanziai föderációs gyűlésen, hogy elérkezett a forradalom ideje.

Ugyanez a Mille Konstantin megtette azt is, hogy az Adeverul első oldalán véresen izgató vezércikkben támadta meg a királyt, a kormányt és gazember volt neki mindenki, aki nem akarja a háborút a középponti hatalmakkal. A jámbor olvasó, aki nem jól ismeri a romániai helyzetet, amikor végigretette Mille cikkét, biztosan azt hitte, hogy Romániában kiűt a legvéresebb forradalom, detronizálás, akasztás, magyar és német üldözés lesz és háború a középponti hatalmakkal.

De amikor a második oldalra ért az olvasó, rögtön magnyugodott. Ezen az oldalon

volt ugyanis egy hatalmas cikk az esseni Krupp-gyárról. Nagy szerző ismertetés, amilyen még a középponti hatalmak országainak sajtóiban sem volt még soha. Ez a szakzerfi cikk tele volt a hatalmas német fegyveripar dícséretével és Mille Konstantin kimutatta, hogy az entente olyan országokkal, ahol a Krupp-gyárhoz hasonló még számos gyár van, nem mérkőzhetik. Vakmerőségnek és tömeggyilkosságnak mondott minden további harcot, amely eredménytelen marad és az entente bukásával végződik. Ismétlem, a két cikk az Adeverul egy és ugyanabban a számban jelent meg.

És amikor Mille másnap ismét támadta a középponti hatalmakat és émelegős cikkeket írt az ententeről, az Universul, a kormány félhivatalosa szelíden megkérdezte, hogy „nyilatkozik az Adeverul szerkesztője: mit kapott a Krupp-gyár cikkéért. Mert — az Universul szerkesztője ugyan tudja — de az Adeverul közönségének is tudni kell.“ És így dolgozik a többi oroszofil lap is és éppen ezért a román nép előtt a hitelük lassankint elvész.

A föderációs párt tüntető gyűléseire is rossz napok járnak. Konstanzában a felvonulásuk szánalmas fiaskóvá vált, Galacon Lukácinval együtt Bbescu herceget is megverték. Mindez bizonyítja a román nép ébredését, a józan gondolkodás urasulását, a Bratianu kormány meggyengülését. A Bratianu kormány sohasem állott olyan biztos alapon, mint ma. Igaz, hogy néhány miniszter a kabinetből kiválik, de ez éppen nem lesz kellemes a oroszofilokra nézve. Beszéltek mint új miniszterekről: Carp Péterről, Maiorescuról, akiről mindenki tudja, hogy a középponti hatalmak őszinte és igaz barátja és Marghilomáról. Az új miniszterek nevei azonban még ismeretlenek.

Megemlítek egy érdekes beszélgetést, amelynek főtáncosja voltam. Az egyik román tábornok, aki nemrégén még a középponti hatalmak ellen tüzelt, megkérdezte az egyik előkelő magyar urat, akivel a High Life kávéházban találkozott:

— Mit csinálnak most önök odabaza?

— Egy nagy utat építettünk Hamburgtól Konstantinápolyig.

— No, én azt hiszem — mondta a román tábornok — hogy önöket senki nem fogja megmenteni a Hamburg—konstantinápolyi nagy ut használatában.

Kitüntetések. O császári és apostoli felsége méltóztatott legkegyelmesebben adományozni a vaskorona rend 3 osztályát a hadiéki mértékkel díjmentesen az ellenség szemében vitéz és eredményes magatartása elismeréséül Hoszpodár Ernő 33 gyalogezredbeli századosnak. A hadi díszítményes 3 osztályú katonai érdemkeresztet az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréséül Hoppes Aladár a 2 népfelkelő huszárezrednél beosztva volt népfelkelő főhadnagyoknak. Egyéb iránt Aradvármezeve ma kapta meg a honvédelmi minisztertől a hivatalos értesítést, hogy Hoppes Aladár másodfokú győző töldei maradványait a rekvizíciós temetőből exhumáltathatják is hazaszállíthatják. A hősi mezei főtiszviselőt Aradmegye itthon ünnepegyesen helyezi örök nyugalomra.

Nem lesz nagy a pótdó emelés.

(A város jövő évi költségvetése. — Százhuszezer korona kiadás emelkedés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 22

Arad város jövő évi költségvetése elkészült és ha Kilyen János főszámvevő még ma módot talál arra, hogy Varjassy Lajos polgármesternek bemutassa, akkor a tanácsnak a költségvetés tárgyalását előkészítő tagjai, Lőcs Rezső helyettes polgármester, Green Nándor főkapitány, Vannay Gyula tanácsnok és a főszámvevő már holnap foglalkoznak a büdzsével. Ez annál örövendesebb, mert nem jut a törvényhatóság az ex lex állapotába, a tanácsnak nem kell indennitit kérnie, amire még amúgy sem volt még pótdó a törvényhatóság életében és nem is szivesen nyult volna ehhez az eszközhöz a tanács. A költségvetés a háború következtében abszolút nem lehet reális és a négy hónapos indennitit a realitásnak még a látszatát is lerombolta volna.

A büdzse bevételi és kiadási végösszegeit még nem ismertethetjük, mert a tanács tagjai még változtatnak rajta és valószínűleg redukálni is fogják a főszámvevő egyik-másik előirányzatát, mert a belügyminiszter ama kiterjedt körrendeletével, amely a legnagyobb takarékosságra inti a törvényhatóságokat, még ma is érvényben van, sőt soha sem volt annyira aktuális, mint ma. Más fontos és szem előtt tartandó intézkedése is van a belügyminiszternek a költségvetést illetően, amelyet szintén nagyon szigorúan kell figyelembe venni. A miniszter néhány héttel ezelőtt a leghatározottabban megtiltotta és a tanácsot a törvényre figyelmeztette a következő évi költségvetés felelőssé — az egyik rovatban elért megtakarítást a másik rovat esetleges hiányának fedezésére történő felhasználását. A városnak nincs virement joga — mondja a miniszter — hanem ha valamely utólagosan felmerülő kiadásra pénz kell, akkor nyújtson be pótdó költségvetést a törvényhatóságnak és szavaztassa azt meg.

A jövő évi előirányzat természetesen a legszűkebb keretek közt mozog és nem lehetett tekintettel másra, mint a szorosan vett közgazgatási szükségletekre. A háború, sejtés, még eme rigorozus szempontok betartása mellett is épen elég külön terhet ró a törvényhatóságra, de a költségvetés még sem mutat olyan horribilis emelkedést, mint azt várták. Hangsúlyozzuk, hogy csak a főszámvevő által összeállított tervetről van szó, amely először a tanács kiküldötteinek, majd pedig a hármas bizottságnak a retortáján megváltásul és alapos megrostálásnak és változtatásnak van kitéve. A háború okozta rendkívüli kiadások, amelyeket az állam majd a háború után legnagyobb részben megtérít, körülbelül kilencvenezer koronára rúgnak. Sajnos, az ósdi beszámoló törvény miatt a városok olyan feladatokat kénytelenek teljesíteni, amely anyagi erejüket sokszorosan felülmúlja és a tanács a kisebbik rosszat választja, amikor az elszállásolás költségeit adóban téríteti meg, ahelyett, hogy a lakosságot a természetben kiszolgáltatandó lakásadásra kötelezné. Ez az igazságosabb módja annak a teherelosztásnak, mert azt a társadalmi réteget is bevonja a viselésébe, amely különben ezer módot talál arra, hogy a bekvártályozás elől meneküljön.

A hadikiadások által kiadási többlet körülbelül kilencvenezer korona, míg az évek be nem fizetett, de most már esedékes polgári iskolai tanítói nyugdíjilleték körülbelül harmincezer korona, amelynek egy része talán szintén megtérül.

Mindössze tehát körülbelül kilenc-tíz percents pótdó emelést tervez a főszámvevő, ami más városok háborús költségvetését tekintetbe véve, normalisanak mondható, mikor van törvényhatóság, amelynek büdzséje ötven százalékos emelkedést mutat. Súlyos feladatok ró a háború a polgárságra és ez itthon maradtak igazán nem panaszkodhatnak, ha a háború okozta nehézségeket adjuk néhány százalékos emelésével visalhatik el.

Görzből — Aradra

(Egy tüzérfőhadnagy nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 22.

Özvegy M.-né aradi urinő veje, aki egyik honvéd tábori ágyusezred főhadnagya, tegnap felesége látogatására Aradra érkezett az olasz harotérről. A tüzérsízt a mozgósítás óta harotéri szolgálatot teljesít és ama szerencsés magyar harcosok közé tartozik, akik a gyilkos szolgálatban teljesen sértetlenül végezték honmentő feladatukat. Az illető az olasz háboru kitérőse óta teljesít szolgálatot az olasz határon és legutóbb a doberdói fennsíkon végzett nagyszemű teljesítményt, közel a görzi hídfőhöz, amelyről a Hófer jelentés ugyszólván mindennap csodásan érdekes részletekkel emlékezik meg. A tüzérfőhadnagy az Aradi Közlöny munkatársának harotéri tapasztalatairól a következő érdekes részleteket mondotta el:

— Én október utolsó napján kerültem el Görzből. Már akkor is látták az olaszok ezt a csodaszép várost, azonban az a kegyetlen, vandál bombázás, amelyről hivatalos jelentéseink beszámolnak, már az én távollétemben indult meg. Amikor én legutóbb Görzben tartózkodtam, akkor ott még mondhatnám teljesen normális élet uralkodott. Az üzletek, vendéglők, kávéházak nyitva voltak, a piacokon zavartalanul bonyolódott le a forgalom és közben ágyucolyók röpödték a város fölött. Ha erősebb támadás kezdődött, akkor a lakosság a házak pincéjébe, vagy egyéb fedett helyekre menekült, azonban az üzleteket, vagy egyéb nyilvános helyiségeket akkor sem zárták be. Ennek következtében természetesen már az időben is számos polgár életét veszítette. Meg kell cáfolni az olaszoknak azt a hazugságát, hogy ők most ezért vetették magukat Görz városára és azért akariák lerombolni, mert az olasz lakosság már ugyanis régen elmenekült és jelenleg csak szlovének tartózkodnak a városban. Ez nem igaz. Állíthatom, hogy Görzben most is sokkal több az olasz nyelvű polgár, mint a szlovák. Örömmel konstatáltuk ott-tartózkodásunk ideje alatt, hogy nemcsak Görzben, hanem egyéb olaszoklakta helyen is a lakosság teljesen velünk érez, a legnagyobb elragadtatás hangján beszélnek a magyar honvédek hősiességéről és minden tizás nélkül szólva, rajonganak honvédeinkért. De a magyar honvédek meg is érdemlik ezt a kitüntető szeretetet. Tizenhat hónapos harotéri tapasztalataim után állíthatom, hogy egyetlen frontunkon sem folyik olyan haláltmegvető hősiességgel az ellenség visszaverése, mint ezen a harotéren. Azok a fiatal honvédek, tisztjeikkel együtt, akik most erre a frontra kerülnek, valósággal csodákat művelnek és bennünket is szinte bámulatra ragadnak. A legnehezebb feladatokra önként vállalkoznak ezek a fiatal katonák. Ennek egyik példájaképpen felemlítem annak a nagyváradi tüzérszázadosnak az esetét, aki legközelebb szép kitüntetőt is fog kapni. Az említett fiatal tüzérszázados segédmegfigyelőként működött és a tüzérsízt kitűnően tudta dirigálni. Mivel az olaszok ötszörös túlerővel támadtak gyalogságunk ellen, az kissé hátrálni volt kénytelen, úgy, hogy a mi vonalunk a tüzérszázados megfigyelőhelyéig nyomult vissza. Amidőn zászlósunk azt látta, hogy az olaszok már-már áttörik a gyalogság vonalát, engedélyt kért parancsnokától, hogy beszüntesse megfigyelő működését és a gyalogság vonalába mehessen. Minthát erre engedélyt kapott, beállott

a gyalogsághoz, élére állott egy szakasznak és tüzérsígnak hathatós támogatása mellett sikerült a sokszoros túlerőben lévő olasz gyalogságot teljesen visszanyomni és régi állásukat elfoglalni.

— Gyakran hallani, hogy az olasz katonaság gyáván viselkedik. A mi frontunkon nem tapasztalható ez. Az olasz gyalogság vitézül harcol, amit az a körülmény is igazol, hogy hat hónap óta tartó súlyos veszteségei után még mindig nagy erővel és lendülettel tudnak ellenünk lönni. Nem az ő hibájuk, hogy a mi egész vonalunk ma is ott van, ahol május végén volt. Ez írórszt a magyar honvédek imálandó hősiességének köszönhető és engedjük meg nekem annak kijelentését, hogy a jelenleg az olasz fronton harcoló minden honvédünk megérdemelné, hogy az itthonlétők kezük-lábukat csókolják meg.

— Az olasz tüzérség nagyon szépen dolgozik. Tizenöt, huszonegy és huszonnyolc centiméteres lövegeket használnak. Az a baj azonban, hogy a tüzérségi megfigyelésük nem elég megbízható. Az utóbbi időben az olasz repülőrendkívül intenzív tevékenységet fejtenek ki. Érdekes azonban, hogy a bombáik csak nagyon ritkán találják el azt a helyet, amelynek szánták őket és sűrűn megtörténik, hogy azok kaprak repülőbombákat, akik egyáltalában nem számítanak azokra.

A legénységünk kitűnően tud védekezni a repülő bombái ellen, ezért mégis megtörténik, hogy kárt tesznek a bombák. Arra a vasúti állomásra például, amelyen én elutazásom előtt tartózkodtam, egyszerre három bomba zuhant. Tüzérségünk sikerrel pusztítja az olasz repülőgépeket. Egyik fiatal hadnagynak legutóbb is szemünk láttára lelőtt egy olasz repülőgépet, amely teljesen elpusztult, a benülő pedig meghalt. A hadnagy ezért külön jutalmat is kapott.

— Az Isonzo egyik kis szigetére nemrég lezuhant egy olasz repülőgép. A gép nem semmisült meg és uszáinak sikerült éjszaka elmenekülni. Egy gyalogos őrmester arra vállalkozott, hogy átszúzza a kis szigetre és bomba segítségével elpusztítja a repülőgépet. Sikerült is átszúznia, azonban a vizes talaj miatt a bomba nem robbant fel. Az őrmester sértetlenül került vissza frontunkra. Nagyon mulatságosak a front mögött az utak helyreállításán dolgozó orosz fogivok. Ezek valósággal extázisba esnek a kétségbeeséstől, ha repülőgép jelenik meg fölöttük. Ilvenkor eszeveszetten futnak szanaszét és nagy munkába kerül, amíg az örök ismét összetereleik őket. Mi bizakodva nézzük az olaszoknak minden képzeletet felülmúló municiópazarlását. Emlékszünk rá, hogy a múlt esztendőben a Kárpátokban az oroszok ugyanilyen bőkezűen bántak a municióval, a minek aztán meg is lett a rájuk nézve szomorú következménye. En csak megismételhetem azt, amit már annyian mondtak: Az olasz fronton folyó harcok hevesége és borzalma szavakkal alig ecsetelhető. A legrémesebb a harc akkor, ha bóra süvit végig a hegyeken. Az olaszok ezt a nekünk szokatlan s rettenetes időt választják ki leghevesebb támadásaik alkalmául. Ha azután a rossz idő ellenére is visszaverjük rohamukat, akkor hivatalos jelentéseikben azt hangoztatják, hogy sikeres előhaladásukat a rossz idő akadályozta meg.

Görögország

és az entente kívánságai.

(A trónörökös csapatszemléje. — Mi történik Szalonikiben.)

Távirati töltés.

Athén, november 22.

A „Nea Himera” azt írja, hogy Denidov herceg athéni követ kijelentette a lap munkatársának, hogy bármennyire szeretné is a négyesszövetség, ha Görögország pártjára áll, semmiesetre sem kíván konfliktust előidézni azal, hogy görög területen nyomul előre. De ha ez az eset mégis beáll, Görögország nem tesz lépéseket az entente ellen. Szkuludisz olyan megoldáson fáradozik, mely mindegyik felet kielégíti, anélkül, hogy komplikációkat okozna.

Százharminc olasz Szalonikibe!

Milano, november 22. A Corriere della Sera követeli, hogy a Görögország elleni ultimátumnak sülvit adandó, az olasz kormány legalább 100.000 embert azonnal indítson utnak Szaloniki felé. A görög fevv. res semlegesség Konstantinnak csak arra volt jó, hogy hátba támadja vele az entente csapatait. Szerencsére a szándékot elárulták s most már komoly garanciák nélkül nem lehet belenyomni semmiféle megoldásba. A Piemonte cirkálóinak Szalonikiba való megérkezése komoly jele Olaszország elhatározottságának.

Görög csapatkoncentráció.

Bern, november 22. A „Daily Telegraph” római levelezője, a balkáni kérdésekben szakértőnek elismert Dillon, szegszónak találja, hogy Görögország éppen Szalonikiben koncentrália a csapatait. Ha igaz az, hogy Görögország teljes índulattal van a szövetségeseikkel szemben, akkor miért éppen Szalonikiba küldi a csapatait? A római újságíró szerint olasz politikai körökben nem hiszik, hogy Görögország megtámadja a partraszállított szövetséges seregeket, de egyáltalán nem tartja kizártnak, ha erre a helyzet kedvezőnek látszik, hogy hirtelen elhatározással Albánia és Monasztir meghódítására küldi seregeit.

A trónörökös szemléje Makedóniában.

Szaloniki, november 22. A görög trónörökös beutazza a görög Makedóniában lévő városokat és szemlét tart az összpontosított csapatok felett. A görög haderő háromnegyed része Makedóniában van. A trónörökös körútjának és a csapatösszevonásoknak igen komoly háttere van.

Kitchener és Skuludisz tanácskozása.

London, november 22. A Rguter-ügynökség jelenti Athénből: Kitchener tállkozása Skuludisz miniszterelnökkel másfél óráig tartott. A tanácskozáson az angol követ is részt vett. A tanácskozást hosszú minisztertanács követte. Kitchener este elutazott. Utazásának célpontja ismeretlen.

Az angol-francia tárgyalások

Lyon, november 22. A Progrés jelenti Párisból: A szenátus külügyi bizottsága meghallgatja Briand miniszterelnök és Laczaze tengerészeti miniszter jelentéseit a balkáni helyzetről és a szalonikii expedicióról. Briand a kormány nevében nyilatkozatokat tett az angol kormány tagjaival a párisi hadi tanács kábelében folytatott megbeszélésekről és közölte, hogy lélesősön egyetértésben milyen határozatokat hoztak.

Az angolok és franciák berendezkednek Szalonikiben.

Szófia. Szalonikiből jelentik: Az angolok és franciák látszólag Szalonikit többé soha nem akarják elhagyni és már több kaszánya építéséhez kezdtek hozzá. Pénteken több mint háromezer francia sebesültet hoztak Szalonikiba. A menekülő szerbek szívével érkeznek Görögországba. A görögök hangulata igen nyomott. Az angolok kijelentették, hogy Szalonikit akkor sem fogják kiüríteni, ha csapataik vereséget szenvednek. Szaloniki és Monasztir között a vasut közlekedés megszűnt. Hír szerint Olaszország csapatok helyett csak tisztákat és altisztákat szeretne Albániába küldeni és ott Essád pasa vezénylete alatt százezer lönyei utóbb sereget akar szervezni.

Görög miniszterek és a Kitchener-ban-
nett.

Genf. Kitchener tiszteletére az angol követség bankettet rendezett. A bankettől az összes meghívott görög miniszterek a békeségre való hivatkozással távol maradtak.

Berkezett jelentések szerint megállapítást nyert, hogy a szerb tüzérség kénytelen volt a harcban fáradt szerb gyalogos csapatokra tüzelni. Ezt a hírt kiigéssziti és megerősíti a szerb szökevények vallomása.

Az egész frontról épp úgy, mint eddig, számos foglyot és nagymennyiségű hadiszakmányt szállítottak be.

Medjedja boszniai község közelében, ahol a Lim a Drinába ömlik és ahol a bosnyák keleti vasut egyik szárnya Visegrádon át Vardiet felé, a másik Uvac felé elágazik, csapataink a montenegróiakat az Ujak-Planina parti magaslatairól a Lim folyó déli partján vetették vissza. Az itt lezajlott ütközetben egyik páncélvonatunk is részt vett.

Az ellenség még mindig szívós ellentállást fejt ki a Rigómenőt környező magaslatokon, valamint a Prisztinát övező hegykoszorún, ahol német és bolgár csapatok harcolnak, továbbá a Mitrovicától északnyugatra emelkedő magaslatokon, ahol a szerbek ellen osztrák-magyar csapatok küzdenek. A szerbek itt hadi javaik elszállítását fedezik, amely Ipek és Djakova-Prizren irányában történik.

Novipazár 544 méter magasságban fekszik a tenger színe felett, 15.000 lakosa van és székhelye a hasonló nevű kerületnek, mely 140.000 lelket számlál. Novipazár valamikor virágzó jólétnek örvendett gyapju és bőrkorskedelme révén. Hídzeében északnyugatra a várostól egy római főrdő maradványai állanak, továbbá kaszárnyák és földművek a török időkből. A lakosság közt sok a török-albán. A szerbek annak idején a lakosság fékentartására nemcsak Zútkovics tábornok egész hadseregét voltak kénytelenek a Szandzsákbau hátrahagyni, hanem ezenkívül minden tíz kilométernyi vonalon 10 lóból álló őrséget kellett felállítaniok.

A bolgár kamara gyűlése.

Szófia, november 22. A bolgár kamara december közepe felé ül össze. A tanácskozás főtárgya a Törökország által Bulgáriának átengedett területek, valamint Makedónia bekebelezése lesz.

A közép-tengerek birtoka.

Bern, november 22. A „Journal des Debats“ igen izgatottan foglalkozik a balkáni helyzettel, amely annál kritikusabb, mert az olaszok mindig csak a „mi háborunkra“, az Ausztria-Magyarország ellen folyó harcra gondolnak. Az olaszok folyton azt hirdetik, képes-e Oroszország annyira hatalmas nyomást gyakorolni az északi Balkánon, hogy ezzel Romániát harcra kényszerítheti. De ennek az eshetőségnek bekövetkezése főképpen, sőt egyedül a szövetséges seregek sikerétől függ. Ha az osztrák-magyar-német-török egyesülés megtörtént és ezzel a középponti hatalmak lesznek a vasuti vonalak urai, úgy semmi sem akadályozhatja meg, hogy a Levántét elárasszák tengeraltjáróikkal és akkor a földközi-, egei- és adriai tengerek is egészen elvesztek az entente hatalmak számára.

Szerbia teljes meghódítása felé

(A szerb főszereg bomlása. — Bulgária bekebelezi Makedóniát. — Bojadjeff tábornok nyilatkozata.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Bukarest—Athén, nov. 22.

Az első bolgár hadsereg vezetője, Bojadjeff tábornok a Pester Lloyd tudósítójának a hadműveletekről ezeket jelentette ki:

— Az összes szövetséges hadseregek operációi sikerrel előhaladnak. Prokupljenét mindhárom szövetséges sereg egyesült. A katonák a legszívélyesebb viszonyt tartják fenn egymással és miután egymás nyelvét nem értik, jelekkel érintkeznek. Az ellenség Novibazár és Prizren között valóságos harapófogóban van és csak járatlan utakon menekülhet a szerb hadsereg maradványa Albániába, vagy Montenegróba. A szerb hadsereg tulajdonképpen már nem létezik, csak vert csapatok vannak tiszták és altiszták nélkül, kik az első alkalmat felhasználják, hogy fegyvereiket eldobják. A második bolgár sereg az összes makedóniai utakat elzárta és várja a szövetséges seregek egyesülését. Rövid időn belül remélem, az entente csapatokat is legyőzzük.

Szófia. Petkow töltmívelési miniszter a Pester Lloyd tudósítójának kijelentette, hogy az események minden várakozást felülmúlnak. Prisztina nyugati része már birtokunkban van. Viszonyunk Görögországhoz a legkedvezőbb. A görögök unják már az entente tuikapásait. A szövetséges seregek teladata iesz nemsokára az entente csapatokat a Balkántól elkergetni. A román nép és vezető állampolgárai sokkal józanabbak, minthogy nyílt szemmel veszélybe rohanjanak. Bulgária Romániával jó barátságban és békeben akar élni. Reméli, hogy az eszszerűség győz és Románia nemsokára az orosz ellenség ellen fordul.

Prisztina és Monasztir sorsa.

Szófia, november 22. A vert szerb hadsereg kétségbeesett erőfeszítéssel igyekszik csapatainak legalább egy részét megmenteni és átjuttatni a Prisztina-Ipek közti úton. Trén- és munició-csapatokat, melyeket a szerbek Montenegróba szándékoztak áttolni, vitéz lovasságunk ismételt rajta-ütései részben fogságunkba juttatták, részben megsemmisítették. A szerb csapatok minden makacs kísérlete, mely a visszavonulás fedezésére irányult, teljes vereséggel végződött.

A bolgár hadsereg birtokában van a Prisztinát uraló összes fontos pontoknak. A dél-

makedóniai harcúterén a bolgár offenzíva általánosan kedvezően fejlődik. Monasztir közelében a megerősített krivolaki hadállások ellen intézett támadásunk sikeres volt. A franciáktól több fonton támaszpontot elragadtunk.

A szerb főszereg bomlása.

Bern, november 22. A „Daily Telegraph“ harctéri tudósítója jelenti: A szerb torrásból érkező hírek a szerbiai állapotokról gyérek, megbízhatatlanok, sőt egymásnak ellentmondanak. A Durazzon át érkező szerb hivatalos jelentések is egészen zavarosak. Most már kétségtelen, hogy a szerb hadsereg egy részét elvágták a főszeregtől. A főhadsereg terve az, hogy ama szerb sereghez csatlakozik, melyek Kacsanikót védelmezték. De az utolsó napok eseményei ennek a tervnek a megvalósítását is megghiúsítják.

Németek mennek Monasztirba.

Bern, november 22. Az athéni „Embros“ szerint a bolgár kormány tudatta a görög kormányval, hogy Monasztir és Makedónia déli részzeit a német seregeket el fogják foglalni. Ferdinánd és Konstantin királyok között nagyon szives hangú sürgönyváltás volt és az Athénben tartózkodó bolgárokat melegen ünneplik. Athénben azt remélik, hogy a bolgár-görög egyezség hamarosan szövetséggé válik.

Frankfurt, november 22. A Frankfurter Zeitung jelenti Szalonikiből: A Monasztirral való vasuti közlekedés teljesen megszűnt. A vonatok csak Vodenáig közlekednek.

A novipazári diadal.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Több a Raska-pataktól előretörő német csapat elfoglalta Novipazárt, a Szandzsák főhelyét. A szerbek itt heves ellentállást fejtettek ki és csak ekéseredett harc után lehetett őket legyőzni. A Szandzsák léposzózetesen elhelyezkedő községei most már a szövetségesek kezében vannak. Mihelyt a hódítások birtoka biztosítva lesz és a csapatok némileg kipihenték magukat, megkezdődik a harc a Szandzsák többi főhelyéért, melyek részint mellékvölgyekben fekszenek, részint a volt szerb-török határ mentén húzódnak a Rigómezőre nyíló völgylépcsőzetes, magas hegyek válszafalai között. Itt a hegyháton még szerb utóvéd-k tanyáznak, melyek a szövetséges csapatokkal kisebb ütközeteket provokálnak.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 141

H I R E K. LEGUJABB.

Erkezett reggel fél 4 óraker.

London. A Reuter-ügynökség jelenté Párisból: Olaszország aláírta azt az egyezményt, amelynek értelmében a szövetségesek nem kötnek külön békét.

Genf. A montenegrói hivatalos beismeri, hogy szandzsáki seregeik fővédvonalukra vonultak vissza.

Budapest. A Pester Lloyd közli: Taenner sváji őrnagy, aki az olasz fronthoz van beosztva, jelentést küldött kormányának. A jelentés mezcáfolja azokat az olasz jelentéseket, hogy a Col di Lana és a Monte Sief az olaszok birtokában lennének. A Col di Lana csak november hetedikén déltől estig volt az olaszok birtokában.

Bécs. Jól értesült helyen kijelentik, hogy az entente sajtó által terjesztett az a hír, miszerint az oroszok Besszarábiában 300.000 embert koncentráltak volna, erősen túlzott. Alig e szám feléről lehet szó.

München. Atheni jelentések szerint Görögország titkokozni fog az entente tényegetésével ellen. A hangulat igen izgatott. Az angolok Gibraltárban öt görög hajót visszatartottak s négy görög hajót Maitera vittek. Fejtűnőnek tartják, hogy az orosz követ a Kitchenert tiszteletére rendezett banketten nem vett részt.

Genf. A párisi külügyi hivatalban azt hiszik, hogy Kitchenert ama követelését, hogy Görögország bocsásson az entente csapatok részére neutrális zónát rendelkezésre, teljesítik. Azt a másik követelést, hogy az entente őrizet alá vehesse a görög szigeteket, nehogy a német tengeralattjárók azokon szemet vehessenek magukhoz, visszautasítják. Minden jel arra mutat, hogy az entente Szalonikit okkupálja.

Varsó. Az amerikai segélybizottság száz-ezer dollárt küldött a város kormányzójának a hajléktalan zsidók elhelyezésére. A segélybizottság még négyszáz ezer koronát fog küldeni.

— **Urbán Iván báró arcképe.** Balla Frigyes kiváló aradi festőművész megfestette a nemrég elhunyt Urbán Iván báró főispán arcképét az Arad-Csapádi Gazdasági Takarékpénztár számára. A jól sikerült portré a Lengyel Lőrinc kirakatában van kiállítva.

— **A beteg angol király.** Bernből jelentik: A lábadozó angol király dolgait most egészen a királyné intézi. A király eddig sem tett soha semmit felesége tanácsának kikérése nélkül és így az energikus királyné igen könnyen viseli az uralkodás gondjait. Csapatszemléket tart, küldötteket fogad és tegnap a Buckingham-palotában ő tüzte föl három Franciaországból visszatért indus tiszt mellé a katonai érdemkereszteket. Úgy látszik, a király balesete komolyabb jellegű, mint ahogy ezt az angol lapok föltüntették és még mindig a legnagyobb vigyázatra és teljes nyugalomra van szüksége.

— **A had árva.** Budapestről jelentik: Az ország árvaszékai beszámoltak arról, hogy a hadiárva létszáma szeptember 30-ig 24.644

— **A gabona és liszt kötelező bejelentése.** Arad város tanácsa felhívja a város közönségének figyelmét arra, hogy a buza, rozs, kótszeres, árpa és zab készletek, valamint az ilyen gabonaneműekből előállított lisztkészletek és továbbá a bab, borsó és lenesekészletek záros határidő alatt bejelentendők. A Belváros, Újtelep, Erzsébetváros és Sarkad városrészekben lakóknak bejelentéseit november 25-től 28-ig bezárólag a gazdasági tanácsnak (városház), a Gáji, Sága és Polturában lakók bejelentéseit pedig ugyanezen idő alatt a gáji alkapitány fogadja el és veszi nyilvántartásba. Nem termelőket, tehát a fogyasztókat figyelemzetteti a tanács, hogy a város közönségének egyéb érdekeire való tekintettel a gazdasági hivatalban azt is jelentsék be, hogy liszttel 1916. évi augusztus hó 15-éig elvannak-e látva, vagy nem. A bejelentésre tehát kötelesek azok is, akiknek bár feleségük nincsen, de háztartásuk céljaira elegendő liszt áll rendelkezésre. Azokat, akik liszt szükségletüket az egész évre valamelyik aradi malomnál biztosították, a bejelentés kötelezettsége alól mentesítik. Nevüket és az általuk biztosított lisztmennyiséget a malmoktól beszerzett hivatalos adatok alapján a megfelelő kimutatásba hivatalból fogják nyilvántartani. A nem termelők által kitöltendő bejelentő lapok a gazdasági hivatalban átvehetők. A bejelentés átvételére kiölt hivatalok a szóbeli bejelentéseket is elfogadják.

— **Aradfalváért.** Arad város polgársága nem feledkezik meg azokról, akik az orosz betörés összes szenvedéseit vállalták helyettük. Gyűlnek az adományok, amelyekkel kárpótolni fogjuk az elpusztult vagyonuk kis részét. Ma Aradfalva felépítésére Hehs Béla az Aradi Ipar- és Népbank vezérigazgatójának ívén a következő adományok kimutatását adjuk: Bohus Lajos báró 200 korona, Aradi Ipar- és Népbank 3000 korona, Földes Kelemen 1000 korona, Szalay Károly dr. 20 korona, Wader Gyula 20 korona, Hehs Vilmos 1000 korona, N. N. 50 korona, özv. Jan'sch Lipótné 600 korona, Keresztes Ferenc 50 korona, Hehs Aranka és Sasika 100 korona, Limzer János 85 korona, Gellény Géza 35 korona, Moravák István 50 korona, Réna Jakab 35 korona, Gyulai Ferenc 10 korona, Reinheimer Sándor 10 korona, Kell Lajos 20 korona, Békácsabai Aruforsalmi Részvénytársaság 20 korona, Velosov Géza dr. 10 korona, Sántay Lajos 10 korona. Eddigi aláírások 6275 korona.

— **Elhunyt negyvennyolcas törzstiszt.** Frankfurtból jelentik, hogy ott ma meghalt kisjezszeni Jeszenszky István nyugalmazott negyvennyolcas honvédezerede. Jeszenszky nyolcvanhat éves volt. Annak idején a vörös sapkásoknál szolgált. Számos kitüntetésre volt.

— **A tej ellátás és a vadhus árusítása.** A közéletmexési bizottság javaslatának megfelelően a tanács tárgyalásokat folytat egy helybéli tejkereskedelmi üzem átvételére. Lócs Rezső helyettes polgármester a napokban kapja meg a telep forgalmát kimutató részletes leírást, a szerződéseket és az átadás feltételeit, valamint az árat megjelölő ajánlatot. A vadhus ellátás biztosítása céljából a város részt vesz a mezőhegyesi uradalomban megtartandó árverésen.

— **Hősi halál.** A 33. gyalogezred negyedib zászlójának tisztikara gyászjelentésben emlékezik meg Vék Béla főhadnagy, Lalesko Titusz főhadnagy és Markovics Samu tartalékos hadnagy hősi haláláról. Mind a három tiszt az olasz hadseregben küzdő csapataink sorában önfeláldozóan és vitézül harcolva esett el a becsület mezején.

— **Érdekes miniszteri döntés.** Nary-váradról jelentik: Érdekes döntést hozott a minap a belügyminiszter. Biharvármegyében Tenkén meghalt egy dúsgazdag gazdálkodó. Kiss Mózes, aki vagyonát és az ehhez tartozó 61.480 koronáról szóló betéti könyvet két fiára hagyta. Kiss Mózes végrendeletében kikötötte, hogy a pénzt a Biharosona takarékpénztárnál kell gyűmölcsöztetni. A megyei árvaszék azonban nem fogadta el a végrendeletnek ezt az utasítását és elrendelte a pénznek a gyámpénztárba való befizetését. A takarékpénztár megtaradta az árvaszék rendelkezésének teljesítését. Két évig húzódott az ügy, míg végre most a belügyminiszterhez, mint legfelsőbb fórumhoz került döntés végett. A belügyminiszter kimondotta, hogy a takarékpénztár köteles kiadni a pénzt, mert az árvaszékre, illetve a jórúfódokra nem kötelező az örökhatyó intézkedése. A miniszteri döntés jogászi körökben élénk vitára ad alkalmat.

— **A Marta közgyűlése.** A Marta Magyar Autóvobil Részvénytársaság Arad, december hó 2-án délelőtt 11 óraker tartja a városi tanácsteremben rendkívüli közgyűlést, amelynek napirendje a következő: 1. Az igazgatóság indítványa a társasági alaptörvények felülvizsgálata, illetve új részvények kibocsátása iránt. 2. Az igazgatóság indítványa az alapszabályok 3., 5., 7., 9., 11., 18., 21., 22., 25., 27., 28., 29., 30., 36., 38., 39., 40., 41. és 42. szakaszainak módosítása iránt. 3. Lemondott igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok lemondásának elfogadása és részükre a felmentvény megadása. 4. Igazgatósági választások. 5. Felügyelő-bizottsági választások. 6. Az újonnan választott felügyelő-bizottsági tagok tisztelteldijának megállapítása. A részvényesek figyelmét a rendkívüli közgyűlésre, amelynek meghívója ma hirdetéseink közt olvasható, felhívjuk.

— **Halálozások.** Özv. Hänn Alajosné szül. Hasenratz Máriaék november hó 21-én, este 9 óraker, életének 59-ik évében, hosszas szenvedés és időtéményekben eltöltött élet után elhunyt. Temetése november hó 23-án délután 3 óraker lesz Ferdinánd-utca 1. számú házból. Hálát gyermekai Hänn Alajos és Margit, fér. Szontagh Gusztávné, továbbá a Helma-, Hänn- és Szontagh családok gyászolják. Spielmann Adolf a régi aradi kereskedő világ köztisztviselőiben álló tagja ma este hosszas szenvedés után 78 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután két óraker lesz a színház épületből.

Özv. May Gusztávné 83 éves korában elhalt. Aradi Adolf anyósát gyászolja az elhunytban, akit Aradon temettek el.

Fejér László az „Adria” biztosító társulat szolgáti fotitkárja vasárnap este 51 éves korában elhalt. Az elhunytban Fejér Gyula aradi fűszerkereskedő özcsét vesztette el.

— **Svájci cipő budapesti gyermekeknek.** Budapestről jelentik: A fővárosi szegény családok gyermekeinek téli felruházása az ideán sokkal nagyobb összegbe kerül, mint akármelyik előző esztendőben. Nemcsak azért, mert a felruházandó gyermekek száma jóval nagyobb, mint máskor, hanem azért is, mert a ruhaművek ára szédületesen magasra szökött. Különösen cipők beszerzésével van baj. A gyermekek felruházásáról gondoskodó bizottság a fővárosi iparosokkal való tárgyalást tel is függesztette és svájc cipőgyártól kért ajánlatot egyelőre hater pár cipőre. Az ajánlat forduló postával megérkezett; 22—24-es számú cipőért, 8 frankot, a legnagyobbért, 30—35 os számúért, 13 frankot kér a gyár. Budapesti kisiparosok munkadíjért is többet követeltek a svájc áraknál. A bizottság azonnal távirati úton rendelte meg a cipőket, melyeknek egy része már legközelebb meg is érkezik.

— Furcsa szerelmi dráma. Berlinből jelentik: A spandauer pályaudvar közelében egyik szállodában letartóztaták Granier Gerhard nevű 19 éves katonát és 15 éves szeretőjét, Givet Ivonnét. Letartóztatásukkor külön-külön, de egybehangzóan azt vallották, hogy a leány bátyjával együtt, közösen, hármass öngyilkosságot beszéltek meg. A boltban talált Givet nevű gimnazista huga, a fiatal Ivonne, szeretője volt Graniernek. A leány közölte a bátyjával, hogy a szeretőjével közösen meg akarnak halni, mire a fiú, aki nagyon szerette a nővérét, kijelentette, hogy ő is velük megy a halálba. Mindhárman kimentek a Grunowwaldba, hogy tervüket véghezvigyék. Az ugynevezett „öngyilkos” temető mellett akarták egyenlőni magukat. Givet maga ellen fordította a fegyvert és azonnal meghalt. A katonát elvette a halottól a revolvért, hogy magával végezzen, azonban megborzadt a haláltól és a leánnyal együtt elmentek egy spandauer szállodába azzal, hogy gázzal fogják megmérgezni magukat. Szerecsélenségre a szobának villanyvitelének megszakadása volt. A szállodás másnap kérte a szoba árát, azonban pénzük nem volt, így hát bevallották a tervüket és megmondták a nevüket. Granier a rendőrségre vitték, a leányt pedig a patronázsa. A hatóságok ezóta megállapították azonban, hogy a gimnazista nem önkéntesül halt meg, hanem vagy a huga, vagy a katonától gyerekei, aki másodszer egy német emberhez ment férhez.

— Franciaország romlása. Párisból jelentik: A Journal Officiel más statisztikai adatokkal együtt felelte érdekes dolgokat közöl Franciaország 1914. évi népeségi mozgalmairól. A statisztika, arra való tekintettel, hogy egyes megyékben az ellenség az ur, más megyékben pedig lehetetlen volt a statisztika végrehajtása, csupán hetvenhét departamenttel foglalkozik. A halálozások száma eszerint 58.000-rel szaporodott, a születéseké 10.000-rel csökkent. Ennél fogva a halálozások száma ötvenháromezerrel több, mint a születéseké. A házasságkötések száma hatvannyolcezerrel csökkent, a válások száma négyezeröttszázal kevesebb. Az év második felében, vagyis a háború első öt hónapjában a halottak száma negyvenkétezerrel növekedett, a házasságkötések száma pedig hatvanöt százalékkal csökkent. A törvénytelen gyermekek száma kétezerrel magasabb lett.

— Az aradi sebesültek karácsonya. A Ferenc-téri kórház Vörös Keresztjének hölgyei örömtelt, és ádias karácsony-estet szándékoznak rendezni a sebesült katonák számára. A szép célra utabban a következő adományok érkeztek: Arad-Császádi Takarékpénztár 100 korona, Arad-Császádi Egyesült Vasutak 100 korona, Bobus Zeimond báró 100 korona, Kintzig János és neje 100 korona, Purgiv János és neje 100 korona, Z. R. E. 100 korona, Törvényes Jókabné 100 korona. A Vörös Keresztjé elkötelezéséhez a következő évben adományok érkeztek: özv. Pintér Károlyné hozzájárulása 50 korona, Krausz Sándorné Sági Henrikné ravatalára szánt koszorúmegváltásként 20 korona. A nemesszívű adományokért ezután mond hálás köszönetet Vásárhelyi Janka, a Vörös Kereszt elnöknője.

— Magyar bankfiókok Konstantinápolyban? Törökországgal való közvetlen összeköttetés sok üzleti lehetőséget tár fel, melyeket bankjaink tevékenységükkel kihasználhatnak. Tudvalevő, hogy Konstantinápolyban eddig csak a Magyar Banknak volt fiókja, amely már az utóbbi időben igen szép eredménnyel működött és nyereséggel dolgozott. Most egy másik nagybankunk foglalkozik azzal a tervvel, hogy Konstantinápolyban iókot létesít, amely azonban még csak tapogatózásról van szó. Tudnunkkal

a németországi bankok már nagyban készülődnek arra, hogy Konstantinápolyban minél több gyökeret verjenek, tehát nem fognak konkurrenciára nélkül maradni.

— Temetés. Nikodém Lajosné, kereskedő Kászonyi Mariska e hó 19-én huszonhét éves korában elhunyt. Temetése tegnap volt nagy részvét mellett. Halálát előkelő és nagy rokonság gyászolja. A mélyen súlytott férj a heretérán teljesíti hazája iránt kötelességét és így hitvesét utolsó útjára el sem kísérhette.

— Nordisk-premier az Apollóban. (A dobányvári leány.) A Nordisk-filmgyár legelőkelőbb újdonságai egymást váltják föl az Apollóban, amely, mint említettük, megint biztosította a világhírű norvég filmgyár minden művészi alkotását. A ma bemutatott „Dobányvári leány” erősen magánviseli a Nordisk-filmgyárt jellemző tulajdonságokat. A darab fővételai nemcsak jól sikerült fotográfiának mondhatók, hanem életre kélt csodaszép festményeknek. Elgondolható: A megkapó cselekmény milliója Spanyolország, ahol a nap forrón tűz az illatos és zöldelő földre és ahol az emberek szívében hirtelenből lángol fel a szenvedély tüze, mint miféle. A premier publikuma szinte megihletődve nézte végig a Nordisk filmgyár mesterművét. Hasonló sikere volt az új műsor másik nagy slágérének: „Egy magányos sziget”, amelynek cselekménye nagy részben a tengeren és a szingazdag parton játszódik le.

— Háborús pótlék a tisztviselőknek. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság a tisztviselők közismert nehéz helyzetét méltányolva összes tisztviselőinek a már megadott drágasági pótlék mellet háborús pótlék címén öt havi fizetésük harminc százalékát szavazta meg. A háborús pótlékot a tisztviselők két részletben kaphják meg.

— Szentannai gazdák a hadikölcsönre. Az 1914. évi június hó 5-én Ujszentanna községben alakult „Uj- és Ószentannai gazdasági hitelszövetkezet”, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, a három hadikölcsönjegyzésben a következő eredménnyel vettek részt: Az I-ik hadikölcsönjegyzés volt: 82.000 korona, a II-ik hadikölcsönjegyzés volt: 157.700 korona, a III-ik hadikölcsönjegyzés volt: 440.200 korona, összesen: 679.900 korona. Ezen sikeres eredményt Faragó István írási főosztályos, Karl József római kat. plébános és Adelmann Adám szövetkezeti ügyvezető igazgató társadalmatlan buzgóságának és tevékenységének köszönhető.

— Naponta érkeznek adományok a Fischer nagyruházába a Szabadságtéren. Gyermek kosarak és gyermek székek, óriási valóságok. Már készült a karácsonyi tárlat, mely december hó 1-én nyílik meg. Mindenkinnek ajánljuk, mint legjobb bevásárlási forrást a Fischer Nagy Ruházát a Szabadságtéren.

— Üzleti könyvek, u. m. strazzák, főkönyvek és irodalmi cikkek Kerpelnél. 193

— Papírárúkból nagy engedelményt nyújt vizonteladóknek Kerpel papírnagykereskedése. 198

— Katonai származású hulladék papírból. Németországban eziről — valamint Európa többi országában is — nem jól ütött ki a származás, úgy, hogy felmerült annak a szükség, hogy a katonai táborokban a katonák leköveteltére szükséges származást valami más alkalmas anyaggal kell pótolni. Erre a célra utabban az utasgárpapírt használják, mert a kísérletek során ez a régi hulladék portéka bizonyult lemegelehetőbbnek. A megvetett és kevésbé becsült makulatura tehát így kiváló katonai szerephez jutott. A német hadügyminiszter rendelkezése folytán a hatóságok megtették az intézkedést arra, hogy az utasgárpapíros a háztartásokban és együttesek és azt az egyes városokban levő garnizonbeli gazdasági

hivataloknak beszedésük. Az így összegyűlt papírokat azután főlazalelik és szalma helyett ezzel tömnek ki a katonai ágyak származásait. Bizonyított az, hogy a férgek a papírt kerlik, mint az ördög a tömjént. Ilyenformán tehát katonáink a papírből készült ágyakon nyugodtabban fognak pihenhetni. Ilyen hulladékpapírt kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapírt kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

A Hungária szövő-gyár háborús éve.

Az Aradi Közlöny munkatársaitól.

Arad, november 22

A Hungária Aradi Pamutgyár tegnap tartotta rendes évi közgyűlést az Aradmegyei Takarékpénztár tanácsosok termében a részvényesek élénk érdeklődése mellett. A közgyűlésen a részvényesek nagy meglepéssel vettek tudomást a részvénytársaság elmúlt évi üzleti eredményéről és nagy az igazgatótanács, mint a felügyelő bizottság tagjait egyhangúan újból megválasztották.

A közgyűlést tízezer órákor nyitotta meg ifjabb Neuman Adolf báró. Megállapította, hogy 2618 szavazati jog képviselésben harminc részvényes jelent meg. A jegyzőkönyv vezetésére Mandl Vilmos drt és hitelteljesítésére Heinrich Sándort és Leopold Zsigmondot kérte fel. Magnitív beszédében ezután szép szavakban parentálta el a társaság volt igazgatóját, Urbán Iván bárót, aki buzgó tevékenységet fejtett ki Arad közgazdasági életének felvirágoztatása körül és meleg szeretettel vett részt a vállalat megalapításában és fejlesztésében. Indítványozta, hogy a közgyűlés fejtsze ki mely részvétét, hervadhat az érdemeit jegyzőkönyvileg örökítse meg és erről értesítse a gyároló családot. Miután a részvényesek az indítványt egyhangúan elfogadták, ifj. Neuman Adolf báró megemlékezett még arról is, hogy a múlt év óta tomboló háború oka annak, hogy Haeffele János igazgatósági tag az intézet vezetésében nem vehet részt.

Ezután felolvasták az igazgatóság évi jelentését, mely beszámol a múlt év eredményéről.

A jelentés a nyereség felosztására vonatkozólag a következő előterjesztést tette: az 1914-15 évi mérleg szerinti tiszta nyereség az előző évről áthozott K 17.898.16-val együtt K 278.597.85, mely összeg felosztását az alapszabályok rendelkezésének betartásával a következőképen indítványozzuk:

A részvénytőke 5 százalékos kamatja K 110.000.—, az előző évről áthozott K 17.898.16 és a részvénytőke 5 százalékos kamatjának levonása után fennmaradó K 150.704.69 nyereségből utaltassék 10 százalék jutalék az igazgatóságnak K 15.070.46. Az általános tartalékalapra K 100.000.— 1 százalék felülosztaléka 4400 drb. részvény után a K 5, K 22.000.—. Hadijótékonyági célokra az igazgatóság rendelkezésére 10.000.—. Az 1915-16 évre átvettendő K 21.527.33, összesen 1914-15. évi mérleg szerinti nyereség K. 278.597.85.

Ezen javaslatunk elfogadása után kérjük a közgyűlést, méltóztassék határozottan kimondani,

Tetemrehívás Arany János balladája legközelebb kerül bemutatás a az Apollo-ban.

hogy f. é. november 22-étől kezdve az 5-ös számú szelvény vállalatunk pénztáránál, vagy helyben az Aradmegyei takarékpénztárnál 30 koronával beváltassák.

Megemlékezett a jelentés még arról is, hogy a társaság az első és második hadikölcsöntől 50.000—60.000 koronát, míg a harmadik hadikölcsönből 100.000 koronát fogysott.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette és a javaslatot elfogadta.

Ezután a választásokra került a sor. Tenner József azt indítványozta, hogy a közgyűlés minden változás nélkül válasza meg újabb három évre ugyazok az igazgatóság tagjait, mint a felügyelő bizottságot. A részvényesek egyhangúlag elfogadták a javaslatot és a magányváltást bizalomért és felelősség névében az elnök m. leg. közönet t. mondott.

A felügyelő bizottság tisztelet díját a közgyűlés fienként 750 koronában állapította meg és ezután a közgyűlés az elnök elnökével véget ért.

A közgyűlésen részt vettek: Müller Lajos dr., Deutsch Andor, Szabó Mihály, Neuman Adolf báró, Neuman Dániel báró, Ring Géza, Kintsig János, Holländer Miksa, Fodor Gyula, Raion Sándor, Loránt Emánuel, Leopold Zsigmond, Jasp de Heer, Tenner József, Neuman Karoly báró, Wadowsky Gusztáv, Bincz Hugó, Schwartz Hermann, Schwarz Adolf, Borda Viktor gróf, Heinrich Sándor, Freud Fülöp, Kell Lajos, Kepes Gyula dr., Ráth Viktor, Székely Mihály, Váscsányi József.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Kedd, 1915. évi november 23-án:

A. Sorozat.

Itt először:

A. Sorozat.

Varenné m. sz. ége.

Közvető este 7 1/2 órákor.

reklám sz. osztó:
Budaványi Endre

NYILTTÉR.

Lisabock János és fia első m. kir. szab. érekeporosó gyára és temetés rendező vállalata.

Hánn Alajos és Margit, férj. Szontagh Gusztávné a szül. nevén az előírt rokonság n. végén is tájékozt. meztör. sziv. vel. tudják, a forrón szeretőit legiobb édes anyja, anyós, nagyanya, testvér, sógor és rokon

Özv. Hánn Alajosné

szül. Hassenratz Mária né.

f. évi november hó 21-én, esteli 9 órákor, életének 69-ik évében, hosszas szenvedés a ha otti szentség k. áhitatos felvétele s egy jótéteményekben eltöltött élet után, a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyorsan elhunyt.

A meghaldogult kedves halott földi maradványai november hó 23-án délután 3 órákor fogják Ferdinánd-utca 1. számú gyűlésében a római kath. anyaszentegyház szer. állási szerint becsont. letelni és a f. é. temetőben lévő osz. ádi sírhelyen örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélyt szent-mis. áldozat a boldogult lelki üdvéért november hó 29-én reggel 9 órákor fogják a fő. istent. Mino it. st. ák templomában az eg. Ur. nak bemutatni.

Pihenése eszndes, emléke áldott legyen!

Arad, 1915. november hó 22.

Hánn Alajos, Hánn Magda, Hánn Tibor, unokái. Özv. Hegedűs Od. né szül. Halmi Beata, Halmi Andor, Halmi János, testvére. Leidi Iza, menyje. Szontagh Gusztáv, veje. Özv. Dravits Mihályné szül. Hánn Katalin, Halmi Andorné szül. Szeceánsski Halán, sógorai. Ugyasintén a nagy számú rokonság, jóismerős és jóbarát z. vében is. 121

Nyomtatványok

osinos kivitelben készülnek az Arad. nyomda részvénytársaság nyomdájában.

APOLLO SZÍNHÁZ.

1915. november hó 23-án, kedden

A Nordisk Films Comp. ajándéka:

Dohánygyári leány

Drama a munkáseletről 3 felvonásban.

Szenzációs amerikai sláger:

Magányos szigeten

Látványos életkép 3 felvonásban.

Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek.

Meghívó

a Marta Magyar Automobil Részvénytársaság ARAD cégnek

1915. évi december hó 2-án délelőtt 11 órákor Aradon, Arad város tanácstermében tartandó

rendkívüli közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje a következő:

1. Az igazgatóság indítványa a társasági alaptörvények felemelése illetve új részvények kibocsátása iránt.
2. Az igazgatóság indítványa az alapszabályok 8., 5., 7., 9., 11., 18., 21., 22., 25., 27., 28., 29., 30., 36., 38., 39., 40., 41. és 42. szakaszainak módosítása iránt.
3. Lemondott igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok lemondásának elfogadása és részükre a felmentvény megadása.
4. Igazgatósági választások.
5. Felügyelő-bizottsági választások.
6. Az újonnan választott felügyelő-bizottsági tagok tiszteletdíjának megállapítása.

Azon részvényesek, akik ezen közgyűlésen részt venni kívánnak, tartoznak részvényeiket a le nem járt szelvényeikkel együtt az intézet pénztáránál Aradon, vagy a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál (Budapest, V., Fürdő-utca 2. sz.) a társasági alapszabályok 13. §-a értelmében legalább három nappal a közgyűlés előtt letétbe helyezni.

Ha izletes és jó mézes süteményeket szeret, úgy látogassa meg a Szabadság-téren URANIA épületben levő mézeskalácsos üzletemet,

ahol finom gyümölcskenyeret és teasüteményeket is nagyban és kicsinyben

legjutányasabban nagy választékban árúitok. Haddbavonultaknak legalkalmasabb küldemény. Szives pártfogást ker, kitünő tisztelettel: **Weichelt János, mézeskalácsos.**

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

„Komoly szándék” nak levele van a kiadóban. Kérem átvenni. 4588

LAKÁST KERESNEK.

Keresünk december 1-re elegánsan butorozott szobát konyhával. Ajánlatokat kér, a Lakásnyilvántartási Iroda Deák Ferenc-utca 8. 4598

KIADÓ LAKÁS.

Egy kényelmesen butorozott utcai szoba, különbejárattal kiadó. Fábán G bor-u. 4-5. szám, Révay-utca felőli bejárat. 4593

Modernül butorozott utcai lepcsőházi bejárati szoba azonnal vagy december 1-re kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 4581

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal asszony elővelő uri családhoz, szoptatós dudának ajánlkozik. Cim Erzsébet-utca 10. 4581

ALKALMAZÁST NYER.

Jó megjelenésű elárulástónok fevételnek. Cipő-tözsede Andrassy-tér 22. 4578

Caigőrszöllős község

jegyzői irodájában, évi egyezer-negyszáz korona készpénzfizetés mellett, iratok-végrehozattól alkalmazok. Kassay, jegyző. 4586

Keresek

v. gyekereskedésem részére egy szakavatott, józan életű komoly üzletvezetőt, aki egyúttal a segédt teendőit képes ellátni. A román nyelv megkivántatik; akik a pálinka kezelésben járatosok, előnyben részesülnek. Kezdő fizetés kor. 100 és teljes ellátás vagy kor. 150 fix. Az állás bármikor elfogadható. Ajánlatok e lap kiadóhivatalához. „Üzletvezető” jelige alatt intézendők. 4579

Gurthonosi takarékpénztár részvénytársaság, Honcót (Arad-megye) keres egy teljesen szakképzett, mérlegképes könyvelőt. Az állás azonnal elfoglalandó. 4580

Keresünk egy négy középiskolát végzett gyakornokot azonnali belépésre. Ajánlatok „Szorgalmas” jeligére a kiadóban küldendők. 4572

ÜZLETEK.

2 üzlethehelyiség lakással esetleg annélkül, József főherceg-ut 7 sz. alatt kiadó. Ertekezni lehet, Póltenberg-u. 17. 4498

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Harmonium keveset használt, kitünő gyártmány eladó. Cim a kiadóban. 4588

Tökmagot bármely mennyiségben a legmagasabonapi árban veszek, azonnali készpénzfizetés mellett. Ajánlatokat „Tökmag” jeligére a kiadóhivatalba. 4594

Egy földig érő hosszú szőnyeg kádat, eladó 600 K-ért. Bővebbet Fábán Gábor-u. 4-5. sz. Révay-utca felőli bejárat. D. u. 1-től 4-ig. 4592

Egy waggon üres hordó, 24 drb. petrolum, a többi gép-és nyersolajos eladó. Ajánlatok az árat Magyar-Bánhegyes vasúton más módon érve, Vaida Zsigmond, kunsgotai gazdasága, u. p. Magyar-Bánhegyes címre intézendők. 4585

30 mm. elsőrendű vö h gamma eladó Révay-utca Ujarad, Pó-utca 18., d u. 2-6-ig. 4595

Merani oszszárköte szőlő, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Gailer Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Ködmézesi tégaradságban termelt élőhalat, pontyot kg. ként 3 és 4 korona árban. pénz előleges beküldése ellenében szállít Havas Jakab, Honcót. Telefon szám 8. 4554

Sárga bagaria, lack, valamint az összes divatos belétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsében. 4576

Őszi Divat Album 1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

3 drb. báránbőr béles katonaszubbonyhoz kellő kitünő meleg bevarható állapotban 60 koronáért eladó Gross Lajosnál, Boros Béni-tér 4. szám. 4586

Veszek uraktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 8085

Cognac, Likörök, Szilvorium, Törkölypálinka, Tea és Rum jutányos áron kaphatók: Körösvölgyi Pálinkaraktár, Lloyd-palota. 850

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban kipróbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent

Kettős füstcsövek állandóan rakatáron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 8 korona. 3. sz. 9 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül 1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad. A kettős „Patent” füstcső igen jó, mert kevés fával sok melegzet ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Kónya Jenőné.

Patent kutszivattyúk. Patent borszivattyúk. Patent tűzfecskendők.

Olcsó pénzért Jól világítani csak villanyal lehet.

Mindennemű villanybevezetést, csillár át-szerelést a legjutányosabban vállal 4057

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 56. Telefon sz. 96.

Szappan, Gyertya, Gyufa,

Gépfaggyu, Gépolajok,

Kocsikenőcs, Zsiradékárúk

Petroleum

nagy rakára

Hubert József

Arad, Szabadság-tér. Telefon 262. sz. 2025

Nagyszabedűen bevált a harctéren kúszó gázok és általában mindenképpen legjobb

Fájdalomcsillapító bedörzsölés

meghűlés, rheuma, törsvény, influenza, torok-, mell- és hátfájás stb. esetében

Dr. Richter-féle

Horgony-Liniment

Horgony-Pain-Expeller porcska.

Üvege K-10, 1-10, 2-

Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany országhoz” címzett Dr. Richter-féle gyógyszerárakban. Prága 1, Rillabachstr. 6.

Magyarországi kizárólagos elosztó: Hubert József.

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű

TURUL-CZIPŐK

“TURUL”

CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG • TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár:

Arad,
Minorita-palota

Eladó

160 darab 10 hónapos újság lapjainak

sertés

Cím a kiadóhivatalban. 4580

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
ceillár átszereléseket
utányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalkozó
Arad, Balac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Eladók

zei t,
szalennát,
szappant
(4-5 éveset),
burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint
vessék is. 2589

Kalmár Endre
Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Hirdetmény.

Szerződésjegyző (okleveles) mint helyettes 1500 kor. fizetés,
használható-ágához képest lakás, fűtés, világítás és mellék-
jövdelemmel azonnal alkalmazást talál.

Pályázatok okmányolandók.
Seprőse, 1915. november 20.

4189

Ottlakán,
jegyző.

Hirdetmény.

A cs. és kir. szászvárosi tartalék kórház betegeinek (átlag
naponta 450 ember) 1915. évi december hó 1-től 1916. évi
december hó 31-ig való élelmezésére az alanti feltételek mellett
pályázat hirdettetik.

Bélyeges ajánlatok (4000 korona bánatpénz mellett) lepe-
csételt borítékban legkésőbb folyó hó 27-ig az említett kórház
parancsnokságához terjesztendő be. Az illetékes hatóság által
kiállított és anyagi megbízhatóságot igazoló bizonyítványok a
pályázathoz csatolandók.

A ma érvényben lévő árak felől a fenti tartalékkórháznál és
a nagyszabeni hadbiztosságnál, valamint az összes a nagysze-
beni katonai parancsnokság területén belül fekvő katonai kór-
házaknál lehet tájékozást szerezni, valamint közelebbi szóbeli
felvilágosítást is.

Egy év folyamán körülbelül a következő mennyiségű és
minőségi élelmezési adagok szükségesek:

I.	II.	III.	IV.	Ápolók élelmezésére
17.000	80.00	1.000	80.000	40.000 adag.

Az évi forgalom körülbelül 250—300.000 korona.

Az írásbeli ajánlatok pontosan, a feltételeket tartalmazó
és a kórházaknál megtekinthető füzetben előírt mintaszerint
szerkesztendő meg.

Ha az ajánlat elfogadtatott a letétben helyezett 4.000 ko-
rona bánatpénz az előírt 8.000 korona biztosítékra egészítendő ki.

Az élelmezésre kötött szerződéstől kifolyó adók és pótdók
a vállalkozót terhelik.

Az ajánlatot tevő ajánlata benyújtásának napjától a had-
vezetőség ellenben csak az ajánlat elfogadásának napjától
kezdve van annak feltételeihez kötve. 4582

Goity János

úri és női cipészete
Arad, Deák Ferenc-utca 8. szám.

Készít

úri és női cipőket

a legegyszerűbb és legelegánsabb
kivitelben.

Tiszti csizmák
és bakkancsok

Utányosan áron készíttetnek, a leg-
rövidebb idő alatt. 4285

Kádársegédek

kerestetnek

azonnali belépésre.

Munk R. és Társa

hordó és faárugyár

Karánsebes. 4581

Fajalmák.

Jonathán, Bstul, Sikkal Rszett,
Bőr, Vanília, Törökbálint, Sövényi
és Ottromalma kicsinyben és nagy-
ban legutányosabb árban kaphatók

Káli Ferenc

gy. műcseskereskedésben, Asztalos
Sándor-utca 5. sz. 4501